Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ.
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

[...]мнай 1921 оной [...]ин 21-һээ гарана | № 25 (16248) | 1983 оной январиин 30, воскресени | Сэн 3 мүнгэн.

[...] АЖАЛАЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ ХӨӨРЭНЭ

МЭРГЭЖЭЛЭЙ ЖОЛОО БАТААР БАРЮУЛХА

[...]хническэ мэргэжэлэй 15-дахи учи[...]ща арбадахи жэлээ ажаллажа бай[...] Энэ хугасаа соо һуралсалай гур[...]бүлэг залуушуулые штукатур-шэр[...]ын мэргэжэлдэ һургажа гаргааб.

[...] өөрөө 1967 ондо энэ училищида [...]атур-шэрдэгшын мэргэжэл абажа [...] һэм. Удаань хоёр жэлэй турша[...]эгэдэхи барилга-хабсаралгын управ[...]дэ ажаллаад, индустриально-педа[...]еска техникумдэ мэргэжэлээ дээ[...]үлээ һэм. Тингэжэ барилгын отде[...] дүүргээд, энэ, анхан мэргэжэл о[...], училищидаа ажалайнгаа намтар [...]жэлүүлээ бэлэйб.

[...]бан зургаан жэлэй саана энэ учи[...]лищида һурахаяа ерэхэдэмнай, мүнөө[...]нэйхидэл, һайн бэлэдхэлтэй мастерской[...]нууд үгы байһан юм. Мүнөө училищи[...]дамнай 613 һурагшад тоологдоно. Тэдэнэр гурбан жэлэй туршада һуража, дунда һургуулитай, мэргэжэлтэй болоод гарадаг юм. Тиихэдэ үдэшын отделенидэ 150 гаран залуушуул һуража, шэлэһэн мэргэжэлээ шудалдаг.

Манай баазова предприяти «Главбурятстрой», мүн гэр барилгын комбинат һэн хойноо училищимнай гол түлэб барилгын мэргэжэлтэдые бэлдэдэг гээшэ. Манда һураһан залуушуул штукатур-шэрдэгшын, станочник-дарханай, бульдозеристын, экскаваторщигай болон автокранай жолоошоной мэргэжэлнүүдые абажа гарадаг. Һуралсалай энэ жэлһээ хүндэ ашаанай автомашинануудые жолоодохо «Ц» категориин мэргэжэлтэдэй отделени нээгдээ юм.

Нэгэдэхи курсын 230-аад залуушуулай 19-ниинь минии даадаг «О-49» бүлэг болоно. Тэдэнэр штукатур-шэрдэгшын мэргэжэл шудалжа эхилэнхэй. Энэ мэргэжэлые гол түлэб басагад шэлэжэ абадаг. Теэд тэдэ тон үсөөнөөр ерэдэг. Штукатурай ажал гээшэ үнэхөөрөөшье хүшэр юм аабза, мүн шэрдэгшынхиье ажал амархан бэшэ. Арбаад жэлэй туршада үйлэдбэриин мастераар ажаллахалаа, һурагшадай шэлэһэн мэргэжэлэй һайн талые хэшээлнүүдэй түрүүшын үдэрһөө тэдэнэртэ ойлгуулжа харуулха гээшэ тон шухала гэжэ тоолоноб. Тиимэһээ намар, һуралсалай жэлэй эхиндэ, бүлэгэйнгөө басагадые дахуулаад, городой гоё һайхан байшангуудай барилгые харуулдагбди. Тиихэдэ:

— Зай, басагад, энэ манай мэргэжэлтэдэй хэһэн, уралһан газаа талын гоёлой (декоративна) штукатурка хэр байнаб? — гээд асуухаш. Басагадшье Улаан-Үдынгөө байшангуудые, тусхайлбал, театрнуудай, горсоведэй, «Забайкаллес» комбинадай газаа талын нарин хэлбэритэй шэмэглэл гоёолтонуудые ондоо, шэнжэлһэн нюдөөр хаража, бахархан һайшаадаг юм.

— Таанад энэ шудалха мэргэжэлэйнгээ хэды шэнээн аша туһатай байһые мүнөө болотор мүртэйгөөр мэдээгүй ябаа бэшэ гүт даа. Энэ мэтээр хожомоо таанадай бүтээхэ гэр, байшангууд олон үлад зоной нюдэнэй шэмэг болон, ерээдүйн үетэниие гоё һайхан хэлбэреэрээ баясаан оршохол, зүб гү? — гэхэдэш:

— Зүбынь аргагүй. Үнэхөөрөөшье тиимэл гээшэ! —гэлдэжэ, ерээдүйн залуу мэргэжэлтэд сөөһэд дундаа һанамжа, дурадхалнуудые хэлсэжэ хүхюутэй, шуугаатай болодог.

Тингэһээршье һуралсалнай түлэгтөө орожо, ан-бун гэлдэн, шэлэһэн мэргэжэлээ шудалжа эхилдэгбди. Түрүүшын жэлдэ штукатур-шэрдэгшэд 342 часай үйлэдбэриин һуралсал гарадаг. Тэдэнэр һаруул, дулаан мастерскойнуудтаа тус-тустаа шауув үйлэдбэриин һуралсалай кабинедүүдтэй. Тэндээ цементын раствор тааруулан худхажа һурахаһаа эхилээд, хананууднь штукатурка түргөөр, шанартайгаар сохижо захалдаг. Һуралсалай үедэ үйлэдбэриин практика гээшэ шэнэ мэргэжэлтэдые һургаха, даалгагдаһан хэрэгтээ хәнамжатайгаар хандажа һургаха хэрэгтэ ехэ нүлөөтэй байдаг. Тиимэһээ хабартаа, дулаанай амн ороходо, энэмнэй март һараһаа захалдаг гээшэ, городой барилгануудта ошожо практика гарадаг байнабди. Һуралсалай кабинедүүдһээ барилганууд дээрэ сэхэ ерэжэ хүдэлхэ гээшэ залуу хүндэ нэгэдэхеэр орёошье, хоёрдохёор, һониншье юм. Тэндэ практикантнуудай хэхэ, ажалай хэмжээн хүү баран тодорхойлогдонхой байдаг. Барилгын прораб, мастернууд манай ажалда эрилтэ ехэтэйгээр хандадаг. Тингэншьегүй яахаб. Энэ халаа али алишье талаламнай ашагтай ха юм даа. Ажал хэжэ захалхадаа анханһаал һайн шанартайгаар бүтээжэ һураха зэргэтэйбди. Һурагшадайнгаа практика гараха үедэ бидэ, мастернууд, тэдэнэйнгээ ажалай бүтээсэ шанар хоёрто илангаяа анхаралаа хандуулжа, сэгнэжэ байдаг гээшэбди. Хэн нэгэндэнь ажалай бүтээсые, шанарые дахин дахин дабтажа харуулха, ойлгуулха, ушар али олон үзэгдэдэг.

Бэрилганууд дээрэ хүдэлжэ байһан һурагшаднай ажалайнгаа түлөөһэнэй 50 процентые абадаг. Үлөөшэнь училищимнай соёлой талаар ниитын хэмжээ ябуулгануудта гаргашалагдадаг байна.

Гүрэнэй дүүрэн тэдхэмжэ дээрэ һуража, дунда һургуулитай, дуралһан мэргэжэлтэй болоно байһан залуушуул ажалай түлөөһэ абахадаа урмашадаг, даалгагдаһан хэрэгээ саг соонь, шанартайгаар хэхые эрмэлзэдэг.

Манай училищи үнгэрһэн һуралсалай жэлдэ 58.5 мянган түхэриг олохо үйлэдбэриин-финансова түсэбтэй һаа, тэрэнээ 61,5 мянган түхэригтэ хүргэжэ шадаа һэн.

Арбан жэл соо хүмүүжүүлэн, һургажа гаргаһан һурагшадни мүнөө үедэ томо томо барилгануудаар, БАМ-ай участогташье ажаллана. Тэдэнэрэй олонхинь шэлэжэ олоһон мэргэжэлээрээ хүдэлхэ хүндэтэй, магтаалтай ябана. Жэшээлхэдэ, СМУ-1-дэ штукатураар ажалладаг Санжидма Ойдопова арадай депутадуудай Улаан-Үдын горсоведэй, тиихэдэ, гэр барилгын комбинадта ажалладаг Ольга Кокорина Октябрьска райсоведэй депутадаар һунгагданхай.

«Хүдэлмэришэн ангиин болон колхозно таряашадай залуу халаание бэлдэлгые, мүн хүмүүжүүлгые саашадань һайжаруулха тухай» асуудалаар һаяхан болоһо үнгэрһэн республиканска зүблөөн тон ехэ удха шанартай гэжэ һанагдана. Саашадаа бидэ, багшанар болон үйлэдбэриин һуралсалай мастернууд, барилгашадай шэнэ халаание бэлдэжэ гаргадаг тула, тус зүблөөнэй материалнуудые һуралсал-хүмүүжүүлгынгээ ажал хэрэгтэ ашагтайгаар хэрэглэхэ байнабди.

Т. МЯЗИНА,
Улаан-Үдын 15-дахи СГПТУ-гай үилэдбэриин һуралсалай мастер.

КПСС-эй ЦК-гай ПОЛИТБЮРОДО

Албанай хэрэгээр Германиин Федеративна Республикада, Германиин Демократическа Республикада ошожо, хэһэн хөөрэлдөөнүүдэйнгээ дүнгүүд тухай КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр нүхэр А. А. Громыкын мэдээсэлые КПСС-эй ЦК-гай Политбюро шагнаба.

Нүхэр А. А. Громыкын СЕПГ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Э. Хонеккертой, ГДР-эй бусад хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзалгануудые, хөөрэлдөөнүүдые КПСС-эй ЦК-гай Политбюро һайшаагаа. Зүбшэн хэлсэгдэһэн бүхы асуудалнуудаар КПСС-эй болон СЕПГ-гэй хараа бодолой бүрин хүсэдөөр тудалдажа байһые һанамжануудаа халан абалсалга батална.

Нүхэр А. А. Громыкын албанай хэрэгээр ФРГ-дэ ошожо, хэһэн хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүдые КПСС-эй ЦК-гай Политбюро һайшаагаад, Москвада гар табигдаһан договорой ба бусад хэлсээнүүдэй үндэһөөр СССР-эй болон ФРГ-гэй хоорондохи харилсаа саашадань хүгжөөхын тула һайн арга боломжонуудай бии байһаниинь ФРГ-гэй хүтэлбэрилэгшэдтэй хэгдэһэн хөөрэлдөөнүүдэй үедэ хоёр талаһаа мэдүүлэгдэһэниинь шухала ухаа шанартай гэжэ тэмдэглээ.

Европодо ядерна буу зэбсэгүүдые хорооохо талаар Советскэ Союзай оруулһан дурадхалнуудые Европын оронуудта, тэрэ тоодо ФРГ-дэ үргэнөөр һайшаажа байна. Буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээлгые болюулха, дайнай аюулые зайсуулан сараха талаар али алинда тааралжатай үгээ ойлголсолго туйлахын тула эдэ дурадхалнууд тааралжатай һайн эрхэ байлал байгуулха арга олгохо байна гээд тон зүбөөр сэгнэгдэнэ. НАТО-гай Баруун Европын оронуудай американ ядерна буу зэбсэгүүдые саашадаашье эрид нөөсэлхэ зоно болгогдохогүйнь тула ФРГ-гэй гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэд хубитаяа оруулжа шадаха байна гээд заседани дээрэ энэ асуудалые зүбшэн хэлсэлгын үедэ тэмдэглэгдээ.

Агропромышленна нэгэдэлнүүдые байгуулгада хабаатай зарим асуудалнууд тухай мэдээсэлые КПСС-эй ЦК-гай Политбюро шагнаба.

Хүдөө ажахые, агропромышленна комплексын бусад һалбаринуудые хүтэлбэрилгын шэнэ гуримай хүдэлмэриие наринаар эмхидхэхэ, залан шэглүүлхэ ябуулга зохихо органуудта даалгагдана.

Хүтэлбэрилгын шэнэ арга онол нэбтэрүүлхэдээ, хүдөө ажахын продукци бэлэдхэхэ гүрэнэй түсэбүүдые дүүргэхын түлөө колхоз, совхозуудай харюусалгые дээшэлүүлгэдэ онсо анхарал хандуулагдаха ёһотой. Тиихэдэ хүдөө ажахын шата бүхэнэй үйлэдбэриин хүсэ хэрэглэлгын аша үрэдэ, алмалта арьбалалта хэлгэдэ, ажахын тоосоое бэхижүүлгэдэ, ажалай эмхидхэлэй ба түлбэриин түрүү онол аргануудые нэбтэрүүлгэдэ шухала анхарал хандуулагдаха ёһотой.

Захиргаанай зүгһөө зонхилхо, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй ба мэргэжэлтэдэй мэдэлдэ байһан асуудалнуудаар элдэб янзын дурадхалнуудые, заабари зүбшэлнүүдые колхоз, совхозуудта үгэхэгүй гэһэн асуудалнуудта зүбшэн хэлсэлгын үедэ анхарал хандуулагдаһан байна.

Хүдөө ажахын управлениин органуудай шэнэдхэгдэн хубилгагдаһанһаа уламжалан, сүлөөрһэн мэргэжэлтэд агропромышленна комплексын һалбаринуудта үлөөгдэхэ, колхоз, совхозуудай хүдэлмэридэ хэрэглэгдэхэ ёһотой гэжэ партиина болон совет органуудай анхарал хандуулагдаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой «Хабарай тарилгада бэлэдхэхэ тухай» тогтоолые бэелүүлхэ талаар абтаһан хэмжээнүүд тухай асуудал заседани дээрэ шагнагдаһан байгаа. Хабарай тарилгада бэлэдхэлэй эршэ январь һарада ургаа гэжэ тэмдэглэгдээ.

Гэхэтэй хамта хабарай тарилгын хүдэлмэридэ бэлэдхэхэ эмхидхэлэй-ажахын бүхы хэмжээ ябуулгануудые район, колхоз болон совхоз бүхэнэй саг соогоо, һайн шанартайгаар бэелүүлгэ хангалгые зохихо министерствэнүүдэй, албан зургаануудай, агропромышленна комплексын предприятинуудай, эмхинүүдэй зүгһөө хиналта шангадхаха шухала гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюро тэмдэглэбэ.

Сабшалан болон бэлшээриин ашаг шэмые дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй оруулһан дурадхалнуудые КПСС-эй ЦК-гай Политбюро һайшаагаа. Мал ажалай продукци үйлэдбэрилхэ талаар Эдеэ хоолой программа дотор хараалагдаһан хэмжээнүүдһээ үндэһэлэн, сабшалан дээрэһээ бүдүүн ба шэмэтэ тэжээл ехээр бэлэдхэхээр, сабшалангай болон бэлшээриин газарые шанаржуулан һайжаруулгые үргэдхэхөөр, ажахын сабшалан болон бэлшээриин материально-техническэ бааза бэхижүүлхээр хараалагдана. Табигдаһан зорилгонуудые дүүргэхэ талаар шэглүүлэгдэһэн бусад хэдэн хэмжээ ябуулга бэелүүлхэ гэжэ хараалагдаа.

РОССИН АЖАЛАЙ АЛХАМУУД

[...]ин Федерациин ажал[...] [К]ПСС-эй XXVI съез[...]иидхэбэринүүдые бэе[...], 1982 ондо — СССР[...] жэлэй ойн жэлдэ — [...] үйлэдбэриие хүгжөө[...]рад зоной һуудал бай[...] саашадань һай[...]һан байна гэжэ [...]Р-эй Экономическа [...]оциальна хүгжэлтын [...]оной гүрэнэй түсэбэй [...]итын дүнгүүд тухай [...]Р-эй ЦСУ-гай мэдээ[...]отор хэлэгдэнэ.

[...]дбэриин ашаг үрэ ур[...]иитын ажалай бүтээ[...]эшэлүүлһэнэй ашаар [...]ллион хүнэй ажал ал[...]: 3 миллиардһаа дээ[...]хэригэй түүхэй эдүүд, [...]алнууд, түлишэ, элшэ [...] болон ажалай бусад [...]элнүүд алмагдаа. Гэхэ[...]амта зарим һалбари[...]й ажалай бүтээсын ур[...] түсэбөөр хараалагда[...] доошоо байна, мате[...]а нөөсэнүүдые алма[...]энэ техникэ ба техно[...] нэбтэрүүлхэ талаар [...]ринууд дүүргэдээгүй.

[...]мышленностьда продук[...]лдаха талаар тодод[...]он жэлэй түсэб дүүр[...]. 1981 онойхитой жэ[...], үйлэдбэриин ургалта [...]роцент болоһон байна.

[...]лой - ажаһуудалай ба [...]н хэрэглэмжын эд ба[...]илэдбэрилгэ 3 процен[...]дээшэлүүлэгдэбэ. [...]лай бүтээсэ 2.2 про[...]р дээшэлээ, энээнэй [...] үйлэдбэриин ургалтын [...]оцент абтаа. Продукци [...]гада түүхэй эдүүд бо[...]гүлиишын-элшэ хүсэнэй [...]үүдые гаргашалга хо[...]һон байна. Ашаг ол[...]эшэлүүлэгдээ.

[...]ан нэгэдэхи табан жэ[...]даабаринуудтай зохил[...]гдажа, территориально[...]бэрилгын комплекснууд [...]дань хүгжөөгдэһэн бай[...]

[...]ть (газай конденсадые [...]алсан), газ олзоборил[...] түмэрэй руда малтан [...] ургамалнуудые хам[...]ин химическэ хэрэгсэл[...]е үйлэдбэрилхэ. при[...]үдые, автомат хэрэгсэл[...]е, тоолон тодорхой[...]н техникэ, нефтеаппа[...], хүнгэн промышлен[...]ин технологическа тү[...]хеэрэлгэнүүдые, хүдөө ажахын машинануудые, мал ажалай ба тэжээл үйлэдбэрилгын машинануудые, экскаваторнуудые, газетын саарһа, арадай хэрэглэмжын эд бараа, эдлэл хэрэгсэлнүүдые, тэрэ тоодо загаһаар бүйлүүлагдаһан эдеэ хоолой болон кондитерскэ зүйлнүүдые, часынуудые, шаажан-шабар болон бусад һайн сортын аяга амһартануудые, мебель, кинофотоаппаратуранууд ые, садай-огородой зэмсэг хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилэн гаргаха жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдэбэ.

Промышленна роболуудые, радиоэлектронноаппаратуранууды е, нефть болон газ олзоборилгын түхеэрэлгэнүүдые, магистральна газопроводуудта шухала хэрэгтэй бүлүүр агрегадуудые, хоолой соргонуудые һуулгадаг түхеэрэлгэнүүдые, программна жолоодолготой металл отолдог станогуудые, технико-экономическа ехэ арга боломжонуудтай машина, түхеэрэлгэнүүдые бүтээн гаргалга дээшэлүүлэгдэһэн байна.

Үйлэдбэриие оньһон техникээр хангаха хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдээ. Үйлэдбэриин технико-экономическэ үрэ дүнгүүд, продукциин шанар һайжаруулагдаа. Хоёр мянган шэнэ түхэлэй эдлэл хэрэгсэл бүтээн гаргагдажа эхилбэ. Промышленна үйлэдбэриин ниитэ хэмжээндэ эрхим шанартай продукциин хэмжээн 15 процент болоно.

Гэхэтэй хамта минеральна үтэгжүүлгэнүүдые, химическэ утаһа, кузнечно-прессэй машинануудые, химическэ түхеэрэлгэнүүдые, үлһа хуряадаг комбайнуудые, барилгын модо, хабсаргагдамал түмэр-бетон, нэхэмэл зүйлнүүдые, малай тоһо, мяха, холодильнигуудые, угаабариин машинануудые ба бусад зарим түхэлэй продукци үйлэдбэрилхэ түсэб дүүргэгдээгүй. Үйлэдбэриин зарим нэгэдэлнүүд, предприятинууд, продукци гаргахэ, ажалай бүтээсэ, ашаг олзо дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха талаар тогтоогдоһон түсэбүүдээ, эрдэм, техникын программануудай даабаринуудые дүүргэбэгүй. Баталагдан абтаһан договорнуудтай, бэелүүлэглэжэ захалһан захилнуудтай зохилдуулжа, эд хэрэглэгшэдые продукцияар хангалга гүйсэд дүүрэнээр бэелүүлэгдээгүй.

Ажалай эмхидхэлдэ материально-техническэ хангалгада тохёолдоһон дутуу дундануудһаа, транспортын жэгдэ бэшэ хүдэлмэриһөө, республикын зарим районуудтахи предприятинуудые элшэ хүсөөр дутамаг хангалгаһаа уламжалан, зарим түхэлэй продукци үйлэдбэрилгые үргэдхэхэ хэрэг һаатуулагдаһан байгаа.

Республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, сагай уларилай хэды таарамжагүй байгаашье һаань, хүдөө ажахын бүхы продукци үйлэдбэрилгые ехэдхэбэ; урдахи жэлэйхитэй сасуулбал, тэрэнэй хэмжээн 4,4 миллиард түхэригөөр дээшэлжэ, 58.1 ми[...]ард түхэригтэ хүрэһэн байгаа.

1981 [...] эрхэдоо һуралгүй ехэ ороохо таряан хуряагдажа, гүрэндэ худа[...]лдагдаа. Хартаабха, овощ, саахарай свекло, наран сэсэгэй үрэһэ, үлһа гүрэндэ тушаалга гоёнтой дээшэлүүлэгдэһэн байха юм. Урда жэлэйхитэй сасуулхада, бүхы зүйлэй тэжээл һуралгүй ехээр бэлэдхэглээ.

Колхоз, совхозууд хабарай тарилгада бэлэдхэжэ эхилээ.

Гэхэтэй хамта зарим ажахынуудта үрэһэ хүрэнгөө тарилгын шанарта хүргэхэ, оньһон техникэ заһабарилха хүдэлмэри хангалтагүй удаагаар ябуулагдана.

Колхозуудай бүхы олзо доход 6 миллиард шахуу түхэригтэ хүрөө гэхэ гү, али 1981 онойхиһоо зарим тэды дээшэлээ.

Агропромышленна харилсаан, ажахынууд хоорондын хамжаан саашалаа хүгжөөгдэбэ. 1982 ондо РСФСР дотор ажахынууд хоорондын 4 мянга [...] болон эм[...] үйлэдбэриин [...] хүдөө аж[...] научно-үйлэдбэриин [...] хүдэлһэн байгаа.

Хүдөө [...] болон агропромышл[...] комплексын бусад һалб[...]уудые һайшаар хүтэлбэри[...] районно, областной, агропромышл[...] нэгэдэлнүүд эмхидхэгдэн байгуулагдана.

Промышленна, барилгын ба бусад пре[...]тинуудай эмхинүүдэй [...] ажахынуудта [...] хүн зоной хубиин [...] ажахынуудта продукциин үйлэдбэрилгэ е[...]гдээ.

Агропромышленна комплексын һалбаринуудые хүгжөөлгэд [...]21 миллиард түхэриг, тэрэ тоодо хүдөө ажахыла 20.5 миллиард түхэриг, [...] 17 миллиард түхэригт[...] һалбариин үйлэдбэриин барилгануудые бодхоолгодо һомолоогдоһон байна. Капитальна һомолоолгонуудай ниитэ хэмжээндэ [...] миллиард түхэриг Хара [...] хүдөө ажахыда гаргашалагда[...]

Ниитын хэрэглэмжын бүхы түхэлэй транспортаар ашаа зөөлгэ 4.4 триллион тонно-километр болоо гэхэ гү, али 1981 онойхитой жэшэбэл, 0.4 процентээр ургаһан байна.

Түмэр замай транспортоор шулуу нүүрһэ, кокс, [...] зөөхэ түсэб дүүргэгдээ. Гэхэтэй хамта, модо, нефть болон арадай ажахын бусад хэдэ хэдэн ашаа зөөхэ түсэб дүүргэгдээгүй. 1981 онойхитой сасуулбал, подвижной составые хэрэглэлгын үрэ дүнгүүд доошолһон байха юм.

Далайн транспортаар гадаадын ба орон доторой үһан замуудаар ашаа зөөхэ жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ: агаарай транспортаар 69,5 миллион хүнүүд зөөгдөө.

[...] хоолоной [...] продукциин [...] түсэбөө дүүр[...] урда [...] сасуу[...] тэрэ 4 процентээр дээ[...]

РСФСР-эй арадай ажахыда дүн хамта 87 миллиард һаа үлүү түхэриг[...] фондынууд ашаглал[...] оруулагдаа. Гүрэнэй сүүтаад промышленна предприяти[...] ашаглалгада үгтэбэ. Предприятинуудые нэльбэн заһабарилха, шэнэ техникээр хангаха хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдээ.

Мүнгэн һангай бүхы зүйлнүүдһээ РСФСР-эй арадай ажахыда хэгдэһэн капитальна һомолоолгонууд 39 миллиардһаа дээшэ түхэригтэ хүрэбэ. Тиихэдэ предприятинуудые нэльбэн заһабарилха, шэнэ техникээр хангаха хэрэгтэ 14 миллиардһаа дээшэ түхэриг һомологдоо.

Дүүргэгдээгүй барилгын хэмжээн жэлэй капитальна һомолоолгонуудай хэмжээндэ [...] тады хороогдоһон байна.

Барилга дээрэ ажалай бүтээсэ 2 процентээр дээшэлүүлэгдээ, [...] энэ талаар түсэб дүүргэгдэбэгүй.

1982 ондо хүн зоной һуудал байдалые улам һайжаруулха хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдээ.

Арадай ажахыда ажалладаг хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай һарын дундуур салин хүлһэн 1981 ондо 181,8 түхэриг байһан һаа, 187,4 түхэриг болотороо ургаба.

Колхозникуудай ажалай түлбэри 4 процентээр дээшэлээ.

Хэрэглэмжын ниитын фондынуудһаа хүн зоной абадаг нэмэлтэ түлбэринүүд, хүнгэлэлтэнүүд 74 миллиард түхэригтэ хүрөө гэхэ гү, али жэлэй турша соо 3 миллиардһаа дээшэ түхэригөөр нэмээ. Эдэ нэмэлтэ түлбэринүүд болон хүнгэлэлтэнүүдые [...]раада абахада, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай [...]лин хүлһэн 1981 ондо 2[...] түхэриг байһан һаа, [...]58 түхэриг хүрэтэрөө ургаһан байна.

[...]бүүтэй бүлэнэртэ гү[...] зүгһөө үзүүлэгдэдэг [...]мжые үргэдхэхэ хэмжээ [...] ябуулганууд бэелүүлэгдээ.

Гүрэнэй, кооперативна ба колхозно худалдаа наймаанай розничнэ эд бараанай эргэсэ 173.7 миллиард түхэригтэ хүрэбэ.

1981 онойхитой жэшэбэл, хүн зоной һуудал байдалые хангалгын хэмжээн 4.1 процентээр, тэрэ тоодо хүдөө нютагта 3,1 процентээр ургаа.

Мүнгэн һангай бүхы зүйлнүүдэй ашаар дүн хамта 61 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай 1,2 миллион гэр байра баригдаһан байна. Тингэжэ 5,7 миллионһоо дээшэ хүн зон гэр байраа һайжаруулба.

Байгаалиин нөөсэ баялигуудые гамтайгаар хэрэглэхэ, болон тойронхи байгаалине хамгаалха хэмжээ ябуулгануудай программа бэелүүлэгдээ.

Арадай гэгээрэл, эрдэм, соёл саашадань хүгжөөгдэһэн байха юм.

Хүн зониие медицинын талаар хангалга, тэдэнэй амаралтые эмхидхэлгэ һайжаруулагдаба.

1983 оной январиин 1-нэй байдалаар РСФСР-эй хүн зоной тоо 141 миллиондо хүрэһэн байна.

(ТАСС).

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

«РСФСР-эй ТРАНСПОРТЫН ГАБЬЯАТА ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭ» ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Транспортын талаар габьяатай байһанайнь түлөө **«РСФСР-эй транспортын габьяата хүдэлмэрилэгшэ»** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

Буряадай АССР-һээ

Степанов Дмитрий Григорьевичто—Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой фрезеровщик.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1983 оной январиин 28.

АЛДАР СОЛОЁО АЛДАХАГҮЙ

[...]йоной түрүү коллективүү[...]нэгэн болохо Хүрбын лес[...]хоз үнгэрһэн жэлые ам[...]атайгаар дүүргэжэ шадаа. [...]Р-эй байгуулагдаһаар 60 [...]эй ойе нэрэтэй солотой[...] угтахын түлөө социалис [...]ысөөндэ эдэбхитэй орол[...]н тус предприятиин кол[...]ив арбан нэгэдэхи табан [...]й хоёр жэлдэ хараалагда[...] даабаринуудые 1982 оной [...]бриин 25-да дүүргэхэ, [...]һөө гадуур 8 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ гэһэн уялгаяа бэелүүлээ.

Тээгдын модо бэлэдхэлэй пунктынхид бүришье абьяастайгаар ажаллаһан байна гэжэ тэмдэглэмээр. Тэдэнэр хоёр жэлэй туршада 411 мянган кубометр модо отолхо, доодо складта зөөжэ оруулха даабаритай байгаа. Энэ түсэбөө тус коллектив Агуу Октябриин социалис революциин 65 жэлэй ойн хүндэлэлдэ бэлэг болгон дүүргэһэн тухайгаа элидхээ һэн.

Модо бэлэдхэлэй комплексно бригадануудай дундаһаа В. Е. Мартыновай, С. И. Лалетинэй, А. Поленогой, В. Батясовай даадаг коллективүүд социалис мүрысөөндэ ходо түрүүлжэ ябаһан алдартай. В. И. Жилинэй хүтэлбэрилдэг модо зөөдэг автомобилиин экипаж хоёр жэлэй туршада мүрысөөнэй гуримай ёһоор 18 дахин түрүү һури эзэлһэн байха юм.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлдэ леспромхозой коллектив бүри эршэтэйгээр хүдэлхэ, Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойе нэрэ солодоо түүхэтэ угтахын түлөө, жэлэй түсэб болзорһоонь урид[...]ан дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна. Мүнгэжэ КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй табиһан эрилтэнүүдые бэелүүлгэдэ эрхим сэгнэлт[...] гэзэр хубитаяа оруулхаяа эрмэлзэнэ.

Г. БАДМАЕВ,
манай корр.

Хориин район.

В. Г. Малышевский томо панельна гэр барилгын комбинадта хорёод жэлэй туршада хүдэлжэ, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй тоодо ороһоор үниинэй. Тэрэнэй бүтээһэн зүйлнүүд хододоо һайн сэгнэлтэдэ хүртэдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. Г. Малышевский.

А. ШОЙЖОЛОВОЙ фото.

МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКЭ һуралсал

ХОЁР ОНДООГООР ХАНДАХАДА

«КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр партийна һуралсалые саашадань һайжаруулха тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол дотор коммунистнуудай марксистско-ленинскэ һуралсалай хэмжээе шэнэ шатада гаргаха, тэрэнэй шанар болон ашаг үрые дээшэлүүлхэ арга олгохо тодорхой хэмжээнүүд хараалагданхай.

Улаан-Үдын райондо партийна һуралсалда 2924 хүн, экономическа һуралсалда 3114 хүн хабаадуулагдана. Энэ районой зарим полит-һургуулинуудай хүдэлмэри тухай бэшэхэ хүсэлэнтэйбди.

«Искра» колхозой Надеинэй һүнэй комплексдо коммунис ажалай һургуулиин пропагандистаар нютагай дунда һургуулиин директор Ц. Р. Лыктыпов хүдэлдэг юм. Комплексын 18 малшад һуралсалда хабаадана. КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдтэ зорюулагдаһан хэшээлдэнь байлсабабди. Пропагандист имагтал КПСС-эй райкомой пропаганда болон агитациин таһагай бэлдэһэн текстээр хэшээлээ үнгэргөө бэшэ, харин бусадшье олон ондоо материалнуудые хэрэглээ. Колхозой үйлэдбэриһөө жэшээнүүдые хэрэглэһэнинь илангаяа һайшаалтай.

Үнгэрэгшэ жэлдэ мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэбөө колхоз амжалтатай дүүргэө. Мяха худалдаха түсэб 100,5 һү—101, нооһон 108 процент дүүргэгдөө. Һүүлшын табан жэлдэ түрүүшынхеэ газар таряалангай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэбүүд дүүргэгдөө гэжэ пропагандист тэмдэглэбэ. Түсэбэй ёһоор 10000 центнерэй орондо 11700 центнер овоц, 12300 центнерэй орондо 12500 центнер хартаабха худалдагдаа. Ороһо тушааха түсэб 210 процент дүүргэгдөө. Һүнэй комплексын социалис мүрысөөндэ эрхимлэгшэ М. С. Калмыкина, А. Н. Зайцева, К. Г. Козлова, А. Д. Зайцева гэгшэдые пропагандист нэрлээ. Социалис уялгануудаа тэдэнэр бүри 1982 оной ноябриин эхиндэ дүүргэһэн байха юм.

Колхозой бүхы коллективэй болон ажалша бүхэнэй амжалтанууд колхознигуудай, тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй ажалай журамһаа, даалгагдаһан хэрэгэйнгээ түлөө харюусалгаяа мэдэрһэнһээ сэхэ дулдыдадаг гэжэ Ц. Р. Лыктыпов түгэсхэлдэнь тэмдэглэбэ. Ажалай журам шангадхаха тухай пропагандист хөөрэхэдөө, ажалай участок бүхэндэ үйлэдбэриин нөөсэнүүдые элирүүлгэдэ, ашаг үрые дээшэлүүлгэдэ шэглүүлэгдэһэн тодорхой хэрэгүүд, эмхидхэлэй саб гэмэ хүдэлмэри хэрэгтэй гэжэ тобшолбо.

Хэшээл бүхэндөө пропагандист һайнаар бэлдэдэг. Ажалай журам тухай «Правда», «Сельская жизнь», республиканска газетэнүүдһээ абтаһан материалнуудые мүнөө тэрэ шадамараар хэрэглээ. Хэшээлэй сагай дүүрэһэн хойно пропагандистын хөөрөөе шагнагшад анхаралтайгаар шагнажа һуугаа һэн. Һүүлэрнь шагнагшадай дунда бүхэли хөөрэлдөөн эхилшэбэ. Малшадай элдэб олон асуудалнуудта пропагандист түгэс дүүрэн харюунуудые үгэбэ. Хэшээл бүхэмнай нимэ һонирхолтойгоор үнгэрдэг юм гэжэ шагнагшад хожомынь хөөрөө.

«Дружба» колхоздо «СССР-эй Эдеэ хоолой программа» шудалдаг полит-һургуулиие ажахын ахамад агроном А. А. Чебунин хүтэлбэрилдэг юм. Үнгэрһэн хэшээлнүүдые тоо бүридхэлдэ абадаг журнал эндэ бии. Һуралсалай жэлэй эхинһээ хэшээлнүүдһээ һаатаһан ушарнууд үсөөн. Колхозой контородохи парткабинет хэшээл үнгэргэхөөр яһала түхеэрэгдэнхэй.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдтэ зорюулагдаһан хэшээлдэ байлсабабди. Бүхы һурагшад бултадаа хэшээлдээ ерээ. Зүгөөр пропагандист А. А. Чебунин бэлэдхэлгүй байба. Тэрэ имагтал КПСС-эй райкомһоо эльгээгдэһэн текстые уншаад үнгэрөө. Тэрээн соо найруулагдаһан тобшололнууд нютагай байдалтайшье холбоогүй. Һүүлэрнь үнгэргэгдэхэ семинарта бэлдэхэ түсэбтэй шагнагшадаа танилсуулаагүй, ямаршье даабари үгөөгүй.

Районой хоёр ажахыда нэгэ темэдэ зорюулагдаһан хэшээлнүүд хоёр ондоогоор үнгэрһэн байха юм. Энэнь гол түлэб пропагандистнуудай бэлэдхэлһээ дулдыдаа. Жэшээнь, дээрэ дурдагдаһан «Искра» колхозой партийна организаци пропагандистнуудые шэлэн табиха хэрэгтэ харюусалгатайгаар хандадаг. Эндэхи 2 полит-һургуули болон коммунис ажалай 4 һургуулиие ажахын хүтэлбэрилэгшэд, ахамад мэргэжэлтэд толгойлдог байха юм. Энээнэй ашаар һуралсалай ашаг үрэ дээшэлнэ, коллективэй ажал хэрэгтэй холбоо тогтоогдоно. Хүйтэнэй ба Надеинэй һургуулиин багшанар үзэл сурталай хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Партком тэдэниие пропагандист, политинформатор, агитаторнуудаар жэл бүри томилдог байна. Мүн тэдэнэр хэһэн ажалайнгаа түлөө партийна организациин үмэнэ саг үргэлжэ тоосодог гуримтай. Тиихэдэ һургуулиин һурагшад малшадай урда концертнүүдые табижа байдаг.

«Восход» колхозой партбюрогой пропагандистнуудай полит-һуралсалда харюусалгүйгөөр хандадаг байһаниинь элирээ. Жэшээнь, пропагандист П. Я. Петровагай хүтэлбэрилдэг партийна һуралсалай полит-һургуулида манай ябаһан үдэр угайдхадаа тоо бүридхэлэй журналшье, хэшээлнүүдэй жэшээтэ расписаниишье, тиимэ хэшээлнүүдые үнгэргэбэб гэхэһээ сааша тэрэнээ баримталха ямаршье документ байбагүй. Пропагандист П. Я. Петрова бүхы гэмээ партбюрогой секретарь М. Е. Петровто тохожорхихо дуратай байба. Харин пропагандист үнэхөөроо харюусалгаяа мэдэрээ һаа, партиин райкомой парткабинет орожо, хэрэгтэй материал, дэбтэрнүүдые абаха бүхы арга боломжотой байгаа бшуу. Энэл колхоздо экономическа һуралсал мүн лэ адлирхуу байдалтай. Амаралтада байһан партбюрогой секретарь М. Е. Петровой дансанууд сооһоо хэрэгтэй документнүүдынь олдобо.

Тиихэдэ «Советская Россия» колхоздо (парткомой секретарь Н. А. Ковалев), Оронгын совхоздо (партбюрогой секретарь Ч. Л. Ринчинов) полит-һуралсалые эмхидхэхэ хэрэгтэ мүн лэ харюусалгагүйгөөр хандаа.

КПСС-эй Улаан-Үдын райком эдэ жэшээнүүдһээ тобшолол хэжэ, политическэ һуралсалые бүхы ажахынуудта эмхитэй һайнаар үнгэргэхын түлөө хэмжээнүүдые абаха гэжэ һанагдана.

А. КОЛОКОЛОВА,
КПСС-эй обкомой Политическэ гэгээрэлэй байшангай консультант.

Сергей Владимирович Волобаев Улаан-Үдын «Бурферммаш» заводой бэлэдхэлэй цехтэ түмэр отолгошоор хүдэлнэ. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг звенодо Николай Осинцев, Валентин Соболев, Георгий Лошкин гэгшэд габшагайгаар ажаллана. Тэдэнэр хелаан соогоо 8 тонно түмэр отолно, түсэбөө холо үлүүлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түмэр отолгошо Сергей Волобаев.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

БРИГАДА ЮУГЭЭРЭЭ ХУСЭТЭЙБ

Москвагай «Парижская коммуна» гэжэ гуталай фабрикада ажалай эмхидхэл ба урмашуулгын бригадна түримые нэбтэрүүлжэ эхилээд, мэнэ туршаалга хэһэн юм: нэн түрүүн нэгэ нарядаар хүдэлжэ эхилһэн хоёр бригадын дүрбэн һарын туршада соо сали хулһэнь хуушан ба шэнэ аргаар тоолоһон байгаа. Һүүлэрнь асуулта үнгэрөөгдэбэ. Хүдэлмэришэд нэгэ арга нэбтэрүүлхын түлөө һанамжаяа хэлээ һэн.

Тиихэ үедэ Лидия Николаевна Одиноковагай участогто 24 хүн хүдэлдэг байгаа. Эндэ эсхэгшэдһээ оролон хэрэгсэлнүүдые эсхэжэ нүүдэй түфлини дээдэ заһуулна, оёдог хүн бүхэн тусгаар ажал хэдэг байгаа. Тиин нэгэ хүдэлмэришэн — пенсидэ, үшөө хоёрынь декретнэ амаралтада гараба. Һэлгэхэ хүн үгы: фабрикада энээнгүйгөөр хүдэлмэришэд дуталдадаг. Хэзээ нэгэтэ һэлгэхэ хүнэй олдохонь лабтай; конвейер байлгахагүй ха юмши. Тиигэбэшье гуталшад суглаан дээрээ нэгэ нарядай түлөө дуугаа үгөө. Үсөөн хүноор ехэ продукци гаргаха гэжэ шиидэбэ. Энээнэй түлөө хүдэлмэришэн бүхэн нэгэ хэды ажал хэхэ баатай болоо һэн. Хүн бүхэнэй үдэр үдэртөө хэһэн ажалаараа олоһон гол салингайнь зангаараа үлэхэ, мүн бодото дээрээ олоһон олзыгоо 40 хүрэтэр процентые абаха шагналаа оруулһан хубитынь ёһоор бригадын зүблөөн дээрэ хубаарилха. Нигэжэ бригада шэнэ гуримаар хүдэлхые шиидээ һэн.

— Гансашье «шиидээ» бэшэ—тэрээндэ бэлэдхээ, — гэжэ бригадые ударидагша Лидия Одинокова тодорхойлно. — Коллективнай эбтэй эетэй, үни удаан сугтаа хүдэлнэбди.

Тиигэбэшье инженерно-техническэ хангалта ябуулха байгаа. Тэрэнэй нэгэдхэгдэмэл түсэб — ондоогоор хэлэбэл, түхеэрэлгэнүүдые һэлгэхэ, тэдэниие заһабарилха, шэнэ модельнүүдые гаргалгын технологическа карта, элдэб зүйлэй эд бараагаар хангаха тухай фабрикын зарим таһагуудтай болон албан зургаануудтай хамта бригада захиргаан хоёрой ...дохи договор бата... Али бүхы асуудал... һайнаар, түргөөр ...н түлөө элдэб ал... ...нуудай үмэнэһөө ... бригададамнай ...доо.

...тын суглаан дээрэ 5 ... бригадын соведтэ һун...гдадаг; энээндэ заатагүй профорг ородог, бригадир түрүүлэгшэнь болодог. Тэрэ үдэр бүхэнэйнгөө дүн дэбтэр дээрээ тэмдэглээд, һүүлээрнь тэрэнээ соведэй зүблөөн дээрэ хаража үзэдэг.

Жэшээлхэдэ, үнгэрһэн һарын дүнгөөр бригада эгээл дээдэ шагнал болохо бүхы олзыгоо 40 процентдэ хүртэбэ. Тиигэбэшье совет гурбан хүдэлмэришэдэй оруулһан хубитые 1-һээ 0,8 хүрэтэр доошонь оруулжа, гурбан ондоо хүдэлмэришэдэй хубитые 1,2 болотор дээшэлүүлээ. Эдэ хүдэлмэришэдэй шангнал хүн бүхэнэй олоһон олзын 40 процентнь бэшэ, харин тус тустаа 32 ба 48 процент болоно. Соведэй гаргаһан шиидхэбэриие бригадын хамтын суглаан баталдаг.

Һүүлэй хоёр жэл хахадай турша соо бригадын ажалай бүтээсэ 20,8 порцентээр ургаа. Гуталшадай салин дунда зэргээр 15 процентээр дээшэлээ. Продукцинмнай шанар һайжараа. Оёдолой машинынгаа зүүн доогуур ээлжээтэ бэлэдхэлээ шэглүүлэн байтараа, Лидия Одинокова тэрээн дээрэхи жэгд... бэшэ оёдол обёоржорхибо. Дутуу дунда усадхамаар

ришэнние һэлгэ... Мүнөө үедэ ... олонхи хубинь ... нэгэн дүршэл ... лынь арба боло... дээшэ элдэб янз... жэ һуранхай.

— Дээдэ мэр... лэхэгүй, доогуур... «ашаг олзогүй» ... даг, — гэжэ Анн... хөөрэнэ. — Тиигэ... бэ даа тэдэниие ... ёһотой ха юм... һанахадам, зари... роон гарадаг, ... ларшье ородог ... нье салингаа г... байһаниинь мэдэ... бригада өөрөө ш... боложо, «ашаг... ажал хэһэн хүд... урмашуулжа ш... һон дээрэһээ н... гарахала болин...

— Цехэймнай... бригада хамтаар... болонхой, — гэжэ... чальник Антони... на Дворникова ... Ажалай бүтээсэ ... процент хүрэтэр ... лай командир ... гадирай үүрг... бригадын совед... лан хүдэлмэри... рилгэдэ эдэбхи... баадуулагдана. ... бүтэниие, саг ... раагаар хангал... полуфабрикадай ... хинан шалгажа ... цехэй захиргаан... һон байна. Т... дые заһабарил... гуудые шэнэ гур... жа, тэдэнэй а... үрэ дүнтэй сэ... байхынь түлөө ... нэбди.

— Хоёр һан... бригадын гури... боломжо нээнэ, ... рикын ахамад ... лерий Иванови... хөөрэлдөөнэй ... — Социальна ... лынь шухала ... гада хадаа х... һургуули бол... гэээдэл болон ... нуудтай тэмсэд... дээ туһалдаг, ... оршон байдал ... шэнэ ороһон хү... дададаг. Хүн з... гаралга, оролго ... тор 4 процент ... һон һалбариинга... гэһээ үшөө до... байна.

— Харин бри... да зүндөө о... үгэхэгүй байна, ... мад инженер ... нүүдэй нэгэ ... хүдэлхэ арга ... шухала.

Шэнэ ойлго... манай фабрик... ришэдэй хахад... бригада болго... руулагданхай. ... жэл соо ни... ажалаа эмхидх... шуулга гол ү... ёһотой гэжэ К... съездын шиид... хэлэгдэнхэй.

Борис ...
АПН-эй ко...

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ
тодо мэдээсэл

ГАЗАРТАА ЭЗЭН БАЙХА

Районой партийно-ажахын эдэбхитэдэй һургуулиин һуралсалай ээлжээтэ хэшээл «Сибиряк» колхоздо үнгэргэгдэбэ. Һургуулида һурахаар уялгалагдаһан партийно-ажахын эдэбхитэдһээ гадна ажахынуудай зоовеперинарна мэргэжэлтэд, отделенинүүдэй агрономууд, һү һаалиин фермые даагшанар, хүдөө ажахын үйлэдбэритэй сэхэ холбоотой предприяти болон эмхи зургаануудай мэргэжэлтэд энэ хэшээлдэ уригдаһан байна.

Николаевска областиин «Путь к коммунизму» колхозой түрүүлэгшэ Я. П. Ипатенкын «Правда» газетэдэ толилогдоһон «Газарай эзэн байха ёһотой» гэһэн статья тус хэшээл дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа. «Сибиряк» колхозой түрүүлэгшэ Ю. П. Седов энэ асуудалаар элидхэл хээ.

Тиихэ зуура элидхэлшэ газар элдүүрилгын, ашаглалгын шухала асуудалнууд тушаа, колхозой ажабайдалда зарим тэды тогтонижоһон агротехникын гурим дээрэ тогтоо. Районой ажахынуудта бодото хэрэгээрээ туһа хүргэхэ уялгатай «Бурводстрой» трестын ПМК-гай, Госкомсельхозтехникын отделениин, транспортна предприятиин, мүн хүдөө ажахын управлениин мэргэжэлтэдэй хангалтагүй хүдэлмэриие олон жэшээнүүдээр баримталан шүүмжэлбэ.

Энэ хэшээл дээрэ Түнхэнэй совхозой директор В. Ж. Сыренов, Госкомсельхозтехникын районно отделениие эрхилэгшэ И. Г. Конюшкин, «Маяк» колхозой түрүүлэгшэ П. М. Махаров, «Сельхозхимия» нэгэдэлэй районно отделениин начальник Д. Д. Молонов болон бусад үгэ хэлэһэн, анхарал татамаар дурадхалнуудые оруулһан байна.

Тус хэшээлэй дүнгые согсолходоо, КПСС-эй райкомой секретарь А. П. Цымбалюк партиин ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдэй, тэрэ Пленум дээрэ нүхэр Ю. В. Андроповой хэлэһэн үгэ соо заагдаһан тобшололнуудай үндэһөөр саашадаа партийна, гүрэнэй болон ажалай журам шангадхаха шухала байһые онсолон тэмдэглээ.

В. ТУЛАЕВ.
манай корр.

ШАНАРТА—ШАНГА ЭРИЛТЭ

Республикын колхоз, совхозууд гүрэндэ мяха тушааха үнгэрэгшэ жэлэйнгээ түсэбые 96 процент болгоһон байна. Арбан юһэн районой найманиинь мяха худалдаха жэлэйнгээ даабариие оройдоол 59—96 процентдэ хүргөө. Баргажанай, Баунтын районуудай ажахынууд түсэбтэ даабаряа 83 процент, Яруунын район —87, Захааминай —89, Хэжэнгын — 68, Хурамхаанай — 59 процент хүргэһэн байна.

Колхоз болон совхозуудай нёдондо мяханай комбинадта бүхыдөө тушааһан 76 мянган эбэртэ бодо малайнь толгой бүриин шэгнүүр дунда зэргээр 316 килограммда хүрөө һэн. Мүн 82,2 мянган гахай, 284,7 мянган хонин худалдагдаһан байна. Мал шахан таргалуулха талаар оролдолго гаргаһан ажахынууд гүрэндэ хүндэ шэгнүүртэй мал тушаагаа.

Тусхайлбал, Бэшүүрэй, Зэдын, Загарайн, Кабанскын, Түнхэнэй, Хяагтын болон бусад районуудай ажахынуудай тушаагдаһан малай дунда зэргын шэгнүүр 320—367 килограммда хүрэһэн байна. Мухар-Шэбэрэй районой «Искра» колхоз нёдондо 1025 залуу эбэртэ бодо мал гүрэндэ тушаагаа. Энэ худалдагдаһан хашараг, гунжадай толгой бүриин шэгнүүр дунда зэргээр 366 килограммда хүрөө гэхэ гү, али 81 процентнь тарган сэгнэлтэтэйгээр абтаа. Нигэжэ тус ажахы гүрэнһөө 125,0 мянган түхэриг нэмэлтэ мүнгэ абаһан байна. Бэшүүрэй районой «Победа», Түнхэнэй районой «Сибиряк» колхозууд мал шахан таргалуулха талаар нилээд амжалтатай. «Сибиряк» колхозойхидой үнгэрһэн жэлдэ мяханай комбинадта тушааһан 1199 толгой малай 52 процентнь «тарган» гэһэн сэгнэлтэдэ хүртоо. Эдэ худалдагдаһан 599 гунжад, хашарагууд хүндэ шэгнүүрээр абтажа, ажахы энээнэйнгээ түлөө 154,4 мянган түхэриг нэмэлтэ мүнгэ абаа.

Гүрэндэ мяха тушааха хэрэгтэ республикын ажахы хоорондын нэгэдэлнүүд мүн лэ үндэр дүн түйлаһан байна Эдэнэр нёдондо бүхыдөө 10528 эбэртэ бодо мал тушаагаа гэхэ гү, али толгой бүриин шэгнүүр 330 килограммда хүргөө. Мал шахан таргалуулдаг Никольскын ажахы хоорондын нэгэдэлэй ажал хүдэлмэриие онсолон тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тус нэгэдэлэй мяханай комбинадта тушааһан 3382 толгой малай 55,2 процентнь эрхим сэгнэлтэдэ хүртэһэн байна. Энэл ажахын Н. Н. Тихоновагай даадаг бригадын гэшүүд социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ гараа. Эдэнэр 225 залуу эбэртэ бодо малай толгой бүриин шэгнүүрые сүүдхэдэ 1024 граммаар нэмэжэ, түсэбөө 150 процент болгоо

Кабанскын районой «Шергинский», Хэжэнгын районой Худанай совхозууд, Улаан-Үдын районой «8-ое Марта» колхозой малшад мал шахан таргалуулха талаар нилээд дүршэл шадабаритай болонхой.

Гахайн «Южный» комплексын коллектив толгой бүриин 94 килограмм шэгнүүртэй гахай гүрэндэ худалдаһан байна. Энэл комплексын гахайшан А. Ф. Непомнящих 750 поршоонхо харууһалжа, толгой бүриинь шэгнүүрые сүүдхэдэ 398 граммаар нэмэжэ, магтаал хайрада хүртоо.

Хонидые шахан таргалуулха талаар Бэшүүрэй районой Бэлюутэйн совхозойхид нилээд амжалтатай, Улаан-Үдын районой «8 Марта», «Авангард» колхозууд, Сэлэнгын районой «Бестужевский» совхоз дунда зэргээр толгой бүриин 43—45 килограмм шэгнүүртэй хонидые гүрэндэ тушааһан байна.

Үнгэрһэн жэлдэ ургаһандаа орходоо 751 тоннор ехэ шубуунай мяхан худалдагдаа гэхэ гү, али бүхыдөө 11,9 мянган тонно мяхан гүрэндэ тушаагдаа. Бэшүүрэй, Загарайн шубууны фабрикануудай түсэбөө дүүргээгүйнь нилээд хубитануудаа оруулһан байна.

Нёдондо сагай уларилай хэды таарамжатай зохид байгаашье һаань, зарим районууд, ажахынууд бага шэгнүүртэй, туранхай мал мяханай комбинадта тушаажа, ехэхэн гарзада ороо. Баргажанай, Баунтын, Захааминай, Хурамхаанай районууд гүрэндэ 300 килограммһаа доошо шэгнүүртэй мал тушааһан байна.

Эдэ бүгэдые харааада абажа, республикын ажахынууд байгша ондо мал шахан таргалуулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулхаар болоо гэжэ һанагдана.

Т. ГОРОХОВСКАЯ,
хүдөө ажахын продуктнуудые бэлдэхэ ба хинан шалгаха талаар республикын гүрэнэй инспектор.

БЭРХЭШЭЭЛТЭ ДАБААЕ ГАТАЛАН

Ой тайгые хаха зүһэһэн түмэр харгы дахаад вертолёднай ниидэнэ. Тэрэнэй уташье гээшэнь аргагүй, гол горхон, бүтүү буртаг хүнды, гүнзэгы жалга соогуур һунана. Одоошье захань үзэгдэбэ ха — гранит шулуун хабсагай мүргөөд, мухардаба. Хойто-Муяын хүтэл. Байгал-Амарай магистралиин барилгын эгээл хүшэр участок эндэ гээшэ. Агаар хаха эсхэн шууяһаар хадын бооридо уридшалан бэлдэгдэһэн талмай дээрэ вертолёднай бууба. Һүрөөтэйгөөр мантайһан дабаанай орой унярта.һан үүлэ манан соо тамарһан шэнгеэр үзэгдэнэ. Аяар тэрэ дээрэ, далайн нюрууһаа мянга гаран метр үндэртэ, Хойто-Муяын шэлые тойруулһан саг зуурын түмэр зам баригдана. Хэрбээ суудa гараһан Усинска ба Чуйска автомобильна трактнуудай серпантинүүд хэдэн зуун метр лэ утатай һаань, Хойто-Муяын хүтэлые тойруулһан түмэр харгы 30 модоной зайда татагдаха юм. Тиимэһээ тэрэ дэлхэй дээрэ эгээл хүшэршье, уташье гэжэ тоологдонхой.

Тус харгые зүбөөр тодорхойлон хэлэбэл, хоёр дабхар гээд нэрлэлтэй. Юуб гэхэдэ, эндэ хатуу шулуун шэлэ түнхигдэжэ, орон доторoo эгээл ута гэгдэхэ 15 километр хэмжүүртэй тоннель малтагдажа байна ха юм. «БАМтоннельстрой» управлениин проходчигууд энэ тоннелиин гурбанай нэгэ хубиие түнхинхэй. Теэд энэ зай бэлээр гаталагдаагүй. Проходчигуудай урда газар дорохи уһан, шабар дайралдажа, харгыень хаагаа һэн. Үсөөн үзэгдэдэг энэ бэрхэшээлые дабажа гарахын түлөө хэды ехэ оролдолго, хүсэн гаргагдаа гээшэб! Тиихэдэ дабаанай нүгөө талаһаа 12-дохи тоннельнэ отряд БАМ-ай һүүлшын нүхэн харгы — Кодарай тоннель малтана. Тэндэ Социалис Ажалай Герой Валентин Толстоуховай суута бригада габшагай ажалаараа шалгарна. Буряадай болон Шэтын участогуудай барилгашад Хойто-Муяын хүтэлые һэтэ сохёод, хада доогуур гулдирһан түмэр замые байгша түсэбтэ табан жэлэй эсэстэ ашаглалда тушааха зорилготойгоор шулуун хана түнхинэ, ёһотой баатаршалга харуулаа.

Байгал-Амарай магистралиие нээхэ амин шухала объектһээ бэшэ участогууд һураггүй эртэ ашаглалгада орохоор хараалагданхай юм. Тиимэһээ энэ хүтэлые тойруулһан саг зуурын түмэр харгы тон ехэ удха шанартай болоно. СССР-эй 60 жэлэй ойн һайндэртэ түмэр замай эндэхи барилга дүүргэгдэжэ, Окусикан гэһэн разъезд руу түрүүшын ашаанай поезд түерээ һэн.

Дабаанай бооридо Ленинскэ комсомолой шангай лауреат Александр Бондаринай хүтэлбэрилдэг путеукладчигуудай бригадатай уулзабабди.

— Үнгэрһэн жэлэй туршада Буряадай БАМ-ай участогай 150 километр шахуу зайда түмэр харгы табигдаа, —гэжэ бригадир манда хөөрэнэ. — Энэ барилгада манай бригада горитойхон хубитаяа оруулаа гээшэ. Теэд эндэ, шэлые тойруулһан энэ замай барилгада, минии хүбүүдэй хабаадажа шадахагүйнь харамтай.

Тиимэ даа, тэгшэ һайн газарта түмэр харгы барилгада тон тааруу тусхай түхеэрэлгэнүүд Хойто-Муяын дабаанай хүшэр хүндэ эрхэ байдалда яашье зохихогүй байна. Эндэ гансал автокран болон тракторнууд хэрэглэгдэнэ гээшэ. «Нижнеангарсктрансстрой», «ЗапБАМстрой-механизация», «Мостострой-9» болон «БАМтрансвзрывпром» гэдэг генподрядна организацинуудай хэдэн арбаад коллективүүд үндэр бүтээсэтэ ажалаараа үльгэр жэшээ харуулан хүдэлнэ.

— БАМ-ай барилгада урдань үзэгдөөгүй хүшэр эрхэ байдалда түрүүшээр яһала ядалсаа һэмди. Харин мүнөө үдэр бүри ушаржа байдаг бэрхэшээлнүүдые дабажа гараха гээшэ эгээлэй юрын хэрэг болонхой, — гээд, «Нижнеангарсктрансстрой» трестын 669-дэхи СМП-гэй нэгэ бригадые хүтэлбэрилэгшэ коммунист Владимир Федюнин хөөрэнэ.

Теэд энэ барилгые юрыншье хэрэг гэхээр бэшэ даа. Эгсэ үндэр хүтэл, налуу ташалан, хобол хүнды, гол горхон, соорэм нуур, болдог намаг, гүнзэгы жалга, бүтүү шэдхэ... Тэдэниие дабаха хэрэгтэй. Имагтал оролдолгын, баатар ажалай хүсөөр, бүхы техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэһэнэй ашаар Владимир Федюнинэй, Николай Жарчинскиин ударидадаг бригаданууд бүри нёдондоной сентябриин эхээр жэлэйнгээ түсэбүүдые сүм дүүргэә һэн. Бамайхид үшөөшье харюусалгатай ехэ хүдэлмэри хэхэ ёһотой байна гээшэ. Тиимэһээ бүхы хүсөө зангидан, бүришье эршэмтэйгээр хүдэлхэ шухала. Хойто-Муяын хүшэр хүтэл һэтэ сохигдожо, түмэр замай зурыхада, арад зонойманай урда баян дэлгэр шэнэ дайда нээгдэжэ үгэхэ.

М. БАБИНЦЕВ.

Элхиин авто-заһабарилгын заводой токарь В. А. Попукалов «5 жэлые 3,5 жэл соо дүүргэхэ» гэһэн үнэтэ үүсхэл гаргаба. Тэрэ үйлэдбэридөө үндэр дүнгүүдые түйлахаһаа гадна, ... ажабайдалда эдэбх... хабаадалсадаг. Тү... партийна бүл... арадай хи... гэшүүн, ... Со... депут...

Совет орон дотор

ХАМТЫН ОРОЛДОЛГООР

САКИ (Крымскэ область). Фрунзиин нэрэмжэтэ Госплемптицезаводой оньһон аргаар үнеэдые һаалгын шадабаритан Социалис Ажалай Герой Г. Попкова урдандаа хэдэн жэлэй туршада һаадаг һүнэйнгөө хэмжээе мүнөө жэл хүрэхэгүй сагсоо һаагаа. Тэрэ бүлэг үнеэдһээ 450 тонно һү һаажа, социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргөө. Энэнь Украина дотор эгээл эрхим үрэ дүн болоно.

Крымэй проектно-конструкторска технологическа институдай мэргэжэлтэд—шэфүүдынь Галина Ивановна сугтаа хүдэлдэг нүхэдтэйнь хамта амаршалаа. Юуб гэбэл, тэдэнэр тэрэнэй амжалтада сэхэ хабаатай юм. Тэдэнэй туһаламжаар фермэ дээрэ үбһэ тэжээл тараахаһаа эхилээд, байрануудые сэбэрлэхэ хүрэтэр бүхы хүшэр хүндэ хүдэлмэри оньһожоруулагданхай.

Ажахын уралан нарижуулагшадшье малшадай хүдэлмэриин ашаг үрые горитой дээшэлүүлһэн байна. Г. Попковагай шэнэ техникэ шудалхадань, 160 үнеэдые харууһалдаг болоходонь, тэдэнэр туһалаа һэн.

Түрүү һаалишанай жэшээгээр Крымэй олохон малшад продукци үйлэдбэрилгые горитойгоор дээшэлүүлнэ. Фермэнүүд болон комплекснуудые шэнэдхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаададаг эрдэм-шэнжэлгын эмхи зургаануудай коллективүүд тэдэнэртэ туһалдаг юм. Жэлэй эхинһээ хойшо областиин ажахынууд нёдондонойхиһоо 16 мянган тонноор ехэ һү гүрэндөө худалдаад байна.

ТҮРҮҮШҮҮЛТЭЙ ЗЭРГЭСЭН ХҮДЭЛНЭ

ОРЕЛ. Орловско областиин малшадай мүрысөөндэ XVII партсъездын нэрэмжэтэ госплемзаводой хүдэлмэришэд эрхимлэнэ. Эдэ үдэрнүүдтэ тэдэнэр үнеэн бүриһөө 16 шахуу килограмм һү һаана.

Жэлэй даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөө үүсхэһэн һаалишад М. Толстых болон В. Воевода илангаяа үндэр дүнгүүдые түйлаһан байна. Тэдэнэй бүлэгүүдтэ үнеэн бүриһөө 6 мянган килограмм һүн һаагдаа. Тэдэнэр хараалагдаһан болзорһоо һараар урид социалис уялгануудаа дүүргэжэ шадаба. Малай хойноһоо жэшээтэ һайнаар харууһалдаг, үбһэ тэжээлээзэн ёһоор хандадаг байһаниинь амжалтын эрхэ нүхэсэл болоно.

Орловско областиин фермэнүүдэй хэдэн зуугаад хүдэлмэришэд түрүүшүүлэй зэргэдэ ябана. Үбэлэй һаранууд үнеэн бүриһөө 1600—2000 килограмм һү һааха зорилго тэдэнэр урдаа табинхай.

ҺАЙЖАРУУЛАГДАҺАН ГЕКТАРНУУД

ЮЖНО-САХАЛИ... Сахалинай мелиор... жаруулагдаһа... маие үргэ... гектар ... сакор... ...оог ...ахалһан ...йжаруулагдаһан ... гектар бү... ...д 180—200 ц... ...таабха, 300 центне... ...н набша намаа сугл... ...

Үрэжэлтэй хүрьһэнэй гектар бүхэниие байгуулхын түлөө ехэ хүсэлэл оролдолго гаргаха хэрэгтэй болоо. Мүнөө жэлдэ мелиораторнууд 3 мянган гектар ...лагдаһан газар ... дамжуулаа. ... жоруулаг... лэйнгэ... ерэ...

...Чукоткын автономно ... Чукоткын ... мянган километр ...дхагдаба. Гор... геологуудай, оро... ажаһуудаг хизаарай ...ын тосхонуудые далайн ...ортнуудтай холбоһон үбэлэй харгынууд хүдэлжэ эхилээ.

Табин градус хүйтэн тундрын намаг газар дээгүүр, гол мүрэн, нуурнууд дээгүүр найдамтай бүхэ мульһэн хүүргэнүүдые «бариба». Хэдэн зуугаад автопоезд замда гараа. Хабар болотор Ногоон хушуун, Певек, Анадырь болон бусад портнуудһаа 400 мянганһаа дээшэ тонно элдэб ашаа — оёдолой зүүнһээ эхилээд, бульдозер ... хабсаргаг... ...лагдадаг олон ...рнүүд хүрэтэр ...оно.

БУЗАЧИДА УҺАН ЕРЭЭ

ШЕВЧЕНКО. Сүл губита Бузачи гэжэ хахад арал дээрэ оршодог нефтьшэд болон газ олзоборилогшодой вахтова һуурин тосхонуудта сэбэр уһан ерээ. Уһа дамжуулха 130 километр утатай сорго хоолой болзорһоо һураггүй урид эндэ ашаглалгада оруулагдажа, тэрээгүүр Киякты гэжэ газар дорохи нуурай уһан ерэдэг болоо.

Хахад арал дээрэ үдэр бүри хэдэн мянган тонно үнэтэ түүхэй эд олзоборилогдодог. Гэбэшье Бузачиин газар дайда сэбэр уһаар хомор юм. Тиимэһээ газар доро сэбэр уһатай нуурай элирүүлэгдэхэдэ, тэндэһээ сорго хоолой татажа, нефтьшэдтээ һууриин тосхондо сэбэр уһа асарха гэжэ шиидхэгдэһэн байгаа.

ДЕПУТАТ — АРАДАЙ ТҮЛӨӨЛЭГШЭ

ШАРМАЙН АЖАЛЛАНАБДИ

Манай нэгэдэлэй коллек-[тив]үүд москвагайхидай үүс-[хэл]ые һайшаан, хүдэлмэ-[риин] минута бүхэнниие гам-[н]аар, ашата үрэтэйгөөр хэ-[ре]лэхые оролдожо эхилээ. [Ма]нии ажалладаг коллек-[тив]тэ хамта дээрээ далаад [шахам] тоологдодог. Эбтэй эе-[тэй]гээр ажалладаг коллек-[ти]ваймнай ажал хэрэгын-[ш]е урагшатай ябадаг даа. [Би]дэнэр ССР Союзай бай-[гуу]лагдаһаар 60 жэлэй ойн [хү]ндэлэлдэ абаһан уялгануу-[дые] дүүргэжэ шадаһандаа [б]атайбди. Үнгэрһэн жэ-[лэй] туршада бидэнэр 27 [гек]таратай нэгэ гэр, 153 гек-[тар] уһалагдадаг участок Бе-[ре]зовско уһа сөөрэмэй хаал-[гые] ашаглалгада тушаагаа-[бди]. Үшөө тиихэдэ 65 гек-[тар]ай уһалагдадаг участок бэлдэгдэхэ юм. Мүн Дээдэ-Сутайда, Хүсөөтэдэ уһа сөөрэмэй хаалтануудые барилга эхилэнхэй. Дээдэ-Сутайн уһа сөөрэмэй хаалта түсэбэй ёһоор 1985 ондо ашаглалгада үгтэхэ ёһотой юм. Бидэ республикынгаа 60 жэлэй хүндэлэлдэ тэрэнниие 1983 ондо оарижа дүүргэхэбди.

Коллектив соомнай ажалша бэрхэ, урагшаа һанаатай хүнүүд олон. Тэдэнэй тоодо экскаваторщигууд, залуушуулые һурган хүмүүжүүлэгшэд Е. А. Жалнин, Н. Н. Иванов, бульдозерист В. Н. Хохлов, машинистын туһалагша Ф. А. Митрофанов гэгшэд ороно. Эдэнэй бүтээһэн ажал хододоо эрхим шанартай байдаг. Ф. А. Митрофанов манай коллективэй ветеран. Тэрэ 1969 онһоо таһалгаряагүйгөөр ажаллажа байдаг.

Бишье эдэл хүнүүдые дахан, ажабайдалайнгаа замда гараһан намтартайб. Ажалаймни зүргэ экскаваторщигай мэргэжэлһээ эхитэй. Һүүлэрнь жолоошон болоод, мүнөөшье болотор энэ мэргэжэлээрээ ажалланаб.

1973 ондо дунда һургуули дүүргээд, түрэл ПМК-даа хүдэлжэ эхилһэнээ мүнөөшье элеэр һанадагби. Нэгэ хэдэн жэл ажаллаһанайнгаа һүүлээр, Иволгын гидромелиоративна техникумдэ заочноор һурахаяа ороо һэм.

Манай ажал хүдэлмэриие мэдэхэгүй хүнүүд юундэшьеб ехэл хүшэр хүндэ, һонигүй гэжэ тоолодог байха юм. Үгы даа! Ажалнай ехэ һонирхолтой, хүн зондо ашатуһатай гэжэ мэдэрхэ бүхэндөө бүришье һайнаар, эршэ түгэлдэрөөр ажаллаха эрмэлзэл түрэдэг. Һүүлэй үдэрнүүдтэ ажалай журам шангадхаха тухай москвагайхидай гаргаһан үүсхэл халуунаар дэмжэгдэжэ, коллектив соомнай ниитын гурим сахиха тухай шанга хэмжээ ябуулганууд абтаа. Тиихэдэ би районно Соведэй депутат байһан тула һунгагшадайнгаа үгэһэн захянуудые заатагүй дүүргэхые оролдодогби. Ажалтаймни нягта холбоотой захянууд ехэнхидээ олоор ородог гээшэ. Һунгагшадайнгаа захяагаар недондо жэлдэ районойнгоо түб болохо Мухар-Шэбэрэй үйлсэнүүдые болбосон түхэлтэй болгохо, модо һуулгаха, харшануудыень шэнэлхэ, шэрдэхэ талаар ехэхэн хүдэлмэри үнгэргөөбди, мүн уһа бүлэдэг станциинуудые тодхоо һэмди. Тиихэдэ районойнгоо ажахынуудтай нягта холбоо байгууланхайбди. Хабар намарай шахардуу хаһада трактор, машинаар туһалалсадагбди. Бидэ мүнөө түрэл республикынгаа алдарта ойе нэрэтэй солотойгоор угтахын тула шармайн оролдожо байнабди.

В. КРУПЕННИКОВ,
«Бурводстрой» нэгэдэлэй Мухар-Шэбэрэй ПМК-гай жолоошон, районно Соведэй депутат.

Зэдын вольфрам-молибденэй продснабай гурбадахи магазинай коллектив социалис мүрысөөнэй түгые дээрэ ургэн, жэлһээ жэлдэ муу бэшэ дүнгүүдые туйладаг. Нёдондо жэлдэшье түсэбтэ даабаряа үлүүлэн дүүргэжэ, түрүү нэрэ зэргээ улам батадхаа. Энэ эбтэй эетэй коллектив үйлэдбэридөө амжалта туйлахаһаа гадна хүн зоной эрилтые гүйсэд хангахые оролдон, ажалшадай магтаалда хододоо хүртэдэг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: магазинай коллектив.

А. ШОНЖОЛОВОЙ фото.

ТАНИИЕ ЯМАРААР ХАНГАНАБ

ЭБТЭЙ ЭЕТЭЙ КОЛЛЕКТИВ

Манай тосхоной Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ үйлсэдэ «Березка» гэжэ магазин оршодог юм. Тэндэ ороходо, досоонь арюун сэбэр, эд бараан болон эдеэ хоолой зүйлнүүд аятайхаар табяатай байдаг.

Энэ коллективтэ 6 хүн хүдэлдэг. Эбтэй эетэй, хододоо түрүү зэргэдэ жагсадаг эдэ хүнүүд тухай хөөрэхэ бодол түрэһэн байна.

Магазинай даагша В. Л. Ельцова хорёод гаран жэлэй туршада наймаалагшаар ажаллажа байна. Тэрэ 1961 ондо Улаан-Үдын кооперативна техникум дүүргэһэн юм. Худалдан абагшадта үрин налгайгаар хандадаг байһандаа, мүн дүй дуршалоо залуу үетэндэ хубаалдажа, тэдэнние өөрынгөө мэргэжэлдэ һургажа, шададаг дээрэһээ Валентина Лаврентьевна нютагайнгаа солоной дунда хүндэтэй болонхой. Тэрэнтэй хамта энэ магазинда В. П. Ершенина, В. Н. Бурмакина, Г. Г. Добрынина, В. А. Мергер гэгшэд һайнаар ажалладаг. Вера Прохоровна Ершенина энэ коллективтэ арба гаран жэлэй туршада һайнаар ажалладаг дээрэһээ худалдан абагшадайнгаа, коллективэйнгээ дунда магтуулха ёһоороо магтуулна.

«Берёзка» магазинай коллектив эбтэй эетэйгээр ажалладаг. Коллективэй гэшүүд бэе бэедээ эрилтэ ехэтэйгээр хандадаг, үнэн сэхэ хүнүүд юм. Эдэнэр СССР-эй 60 жэлэй алдарта ойн хүндэлэлдэ абаһан үндэр уялгаяа декабриин 15-да дүүргээ һэн. Тиигэжэ түсэбэй ёһоор 428 мянган түхэригэй продукци худалдаха аад, 457 мянга 700 түхэригтэ хүргэһэн байна.

Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ тэдэнэр мүн лэ үндэр уялга абанхай. «Березка» магазинай коллективэй энэшье уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэнь лабтай. Энээниинь тэдэнэй шагнагдаһан олон тоото Хүндэлэлэй грамотанууд эли тодоор гэршэлнэ гээшэ.

П. ХАЛТАНОВ.
Турунтаево.

Д. СУХЭ-БААТАРАЙ ТҮРЭҺӨӨР 90 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

ХУБИСХАЛАЙ СЭРЭГШЭ

Жараад оной һүүл багһаа захалаад, далаад оной эхин жэлнүүдтэ Монгол ороной ниислэл хотодо ажаһууха үедөө хэдэн арбаад домог боломо һонин намтартай омог дорюун хүнүүдээр уулзаха, танилсаха золтой байгааб...

Үглөө бүхэндэ, найман сагһаа арай үнгэрнэжэ байхада, Түбэй почто ошожо, өөртэм ерэһэн бэшэг, бандероль, газетэ абадаг заншалтай һэм. Саада тээһээнь. Энэхэ Тайбанай хүүргэ гараад, зузаабтар хүрин пальтотой, дэльбэгэр боро шляпатай наһажаал хүн буурал таһан һахалаа дээшэнь хятаруулан эмирэнхэй, наралгүй аалиар алхалжа ябадаг байба. Оло дахин дайралдахадаа, танилсаха хүсэл түрөө һааб даа.

— Би Пунцагын Тогтох гээшэлби даа, — гээд, уриигаар миһэрэн, гараа һарбайгаа бэлэй.— Танаа би халха найзанарһаа яажа илгаруулхабиб даа. Совет ороной сурбалжалагша хүн ха юмта. Болоо, болоо, танилсаба гээшэбди. Дуратай сагтаа орожо ерээрэйгты. Тээ тэрэ, промкомбинадай наада углуугай байшангай хоёрдохи дабхарта һуудагби. Үгышье һаа, албан ажалдамни ерэхэдэтнай болохо. Арадай Ехэ хуралай дэргэдэхи партизануудай хэрэг эрхилдэг комиссиин дарга гээшэб.

Үдэр бүриингөө ажалда диилдээд, нилээд удаан саг соо уулзажа, нам һуугаад хөөрэлдэхэ арга олдобогүй. 1967 оной ноябриин һүүл багаар СССР-эй элшэн сайдай байшанда Тогтох гуайтай дайралдахадаа, гансал амаршалжа үрдеэ бэлэйб. Ушар юуб гэхэдэ, Октябриин 50 жэлэй алдарта ойн баярай һайндэртэ уригдаһан Монголой делегациин бүридэлдэ оролсожо, тэрэ Москва ябажа ерэһэн байба. «Гол һонимнай—ехэл баяр, баясхаланда хүртөөб. Кремлиин Ехэ ордон соо намда Ленинэй орден зүүлгээ. Монголой бүхы хубисхалшадай ашагабьяа гээшэ ааб даа. Ганса минии хэһэн, бүтээһэн юун байхаб»,— гэжэ богонихон интервью үгэхэ зуураа, Тогтох гуай мэдүүлһэн юм.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо нилээд удаан уулзабагүйбди. Нэгэтэ намарай намжаа дулаахан үдэр Тогтох гуайтай зорюута уулзахаяа гэртэнь ошохо болобоб. МИД-эй хэблэлэй таһагаар дамжуулан, уридшалан хэлсэгдэһэн байгаа. Фото-зурагынь абхуулхын тула дунда һургуулида һуража байһан Баясхалан хүбүүгээ дахуулбаб. Үбгэжөөлэй зээ Болорто бэлэглэхэ гэжэ бага сага нааданхай, номуудые абанхайбди...

Одоошье Тогтох гуайтай яаралгүй аалиханаар һуужа ярилдаха, һонирхоһон зүйлнүүдээ һуража, лаблажа абаха арга олдоо бэлэй. Гэрэйнь нэгэ таһалга соо тоһон шэрээр уран гоёор зураһан үбгэжөөлэй өөрынь дүрэ үлгөөтэй харагдана. Ленинэй, Сүхэ-Баатарай ордернуудһаа эхилээд, үндэр дээдэ шагналнууд үбсүүндэнь яларна. Модон һэлмэ бариһан бишыхан зээ хүбүүнииньнь нүгөө таһалгаһаа сэхэ гүйжэ ороод, тэрэнэй урда ёһолон зогсохотойгоо адли, саашаа харайшаба...

Намарай сагай һайхан айраг сэгээ амасажа байгаад ярилдаабди. Зураг дүрэеэшье абхуулбабди.

— Тогтох гуай, тамнай эды шэнээн ута удаан наһа наһалжа, олон юумэ үзэһэн, хараһан хүн байнат. Эгээн һонирхолтой, эгээн мартагдашагүй ушаралнууд тухайгаа хөөрэжэ үгөө һаа, яахаб та? — гэжэ һурабаб.

— Үгытэй ядуухан, үшөө дээрэнь улаан сурба үхибүүдтэй айлда үдөө пэм,— гээд, үбгэжөөл наһаа алдан, ойро зуура бодолгото болобо.— Арбан нэгэн хүүгэд бидэнэр, юрэдөө, хамта һууж садатараа эдеэһэнээ һанадаггүйб... Хүн зомнай үбшэн тахалда нэрбэгдэн, хорожо дууһажа, хосоржо байгаа бшуу. Энэ хэсүү байдалһаа яажа гарахаяа хэмнайшье мэдэдэггүй һэн. Удангүй би сэрэгэй албанда татагдааб. Эндэһээ холо бэшэ газарта алба хэхэ үедөө Сүхэ-Баатартай анха танилсаа бэлэйб. Энэмнии минии наһанда тохёолдоһон эгээн ехэ зол жаргал, аза талаан байгаа. Өөһэдынгоо хүсэл зоригоор, агуухэ Совет ороной аха дүүгэй дэмжэлгээр эрхэ сүлөө, гэрэлтэ һайхан ерээдүй тээшэ абаашаһан үнэн зүб замдаа гараабди.

— Тамнай хэзээнһээ Арадай-революционно партиин гэшүүн ябана гээшэбта? Өөрынтнай ажабайдалда энэ ушар ямар удхатай байгааб?

—Манай партиин зэргэдэ ороһоор табяад шахуу жэл болобоб. 1922 онһоо эхилээд тоологты, — гээд, үбгэжөөл зүүн гарайнгаа хурга дараба. — Энэ хугасаа соо тэрэнэй үгэһэн һургаал заабариие хүсэд дүүрэнээр бэелүүлхын хойноһоо оролдоолби даа. Хубисхалай һүүлээр сэрэгээ бэхижүүлхэ ёһотойбди гэхэдэнь, морин сэрэгэй полкын командирһаа эхилээд, хуягта дивизиониие зонхилһон хурандаа, танайхяар полковник, болотороо алба хээб. Табяад оной үеэр хүдөө ажахые шэнэдхэн байгуулха асари ехэ зорилго табигдаа. Тиихэдэнь холын нютаг ошожо, «Партизан» гэжэ нэрэтэй хамтарал байгуулаад, тэрэнэйнгээ түрүүлэгшээр нилээд удаан ажаллааб... Мүнөө үедэ хуушан партизануудай хэрэг эрхилхэ комиссида хүдэлдэгыемни харана ха юмта даа.

— Советскэ Союзда Октябриин 50 жэлэй ойн баяраар ябаһыетнай, үндэр дээдэ шагналда хүртэһыетнай мэдэнэбди. Үшөө дахин манай орон худар ябаһан байгаа гээшэ гүт? — гэжэ асуубаб.

—Баһа нэгэ мартагдашагүй ушарал тухай дурдаха, хөөрэхэ дуратай байнаб. Энэмнай гал дүлөөр орьёлһон 1942 ондо болоһон хэрэг. Монгол арадай бэлэгүүдые Баруун фронтын сэрэгшэдтэ хүргэхэ эшелонуудые абаашалсажа ошоһон хүм. Москваһаа баруулжаа гарахада, нюдэ халтирма хэсүү бэлэй даа. Үхэлтэ дайсанай үлөөһэн мүр сараа. Үнэһэн тоборог болоһон хото, тосхонуудай үлэгдэл... Боро хараа бэлэжо байхада, фронт шадар хүрэжэ ошобобди. Манай хүн зоной мүнгэ зөөрөөр бүтээгдэһэн булад танкнууд жэрылдэн зогсоно. «Сүхэ-Баатар», «МНРП», «Маршал Чойбалсан» гэһэн үгэнүүд сэжэдэнь аржыса бэшээтэй. Танкова частиин командир бэлэгыемнай абахадаа, иигэжэ хэлээ һэн: «Эдэ машинаартнай харатан дайсадые хайра гамгүйгөөр намнахабди. Өөһэдынь ута соо тэдэниие хяара һамна сохихобди». Тэдэ танкнуудай нэгэниинь манай үргэн гудамжада үндэр табсан дээрэ мүнөө табяатай байна бшуу. Үглөө бүхэндэ хажуугаарнь гарахадаа, малгайгаа абажа дохигшоб,— гээд, үбгэжөөл Тогтох гуай омогорхон ярнагаа залгуулба.

Тэрээнһээ хойшо «үзэхые үзэһэн, үнэхөөр халуун шулуу долёоһон» энэ нүхэртэй оло дахин уулзаһан, хөөрэлдэлэн байнааб... «Монгол» журналай 1981 оной 6-дахи номерто тэрэнэй дүрэ зураг, үнэн сэдьхэлэй үгэнүүд толилогдоо бэлэй. Ерээд наһатай болоһон үбгэн партизан, минии хуушан танил Тогтох гуай мүнөөшье амиды мэндэ. Тэрэнэй һанал бодолые элирхэйлһэн ниимэ шүлэгэй мүрнүүдые бэшээ һэм:

Ухаа хонгороо уяахай
ударидагша ехэ Сүхэ-Баатарнай
ардамнаа мүнөөшье
гүнлгэжэ ябаһан шэнгеэр һанагдана.
Улаабар хүрин шарайтан,
шаа гэмэ шамбай жанжамнай.
Ухаатан сэсэн үгөөрөө
урялан хүтэлһөөр харагдана..,
Тэрэ үеын тэмсэлэй
дүлэн соо шэрээгдэһэн сэрэгшэд
Тиимэшье олон зуу үлөөгүй,
нилээд ехэшэгээр хоронхой.
Тэдэнэр бүгэдөөрөө
тэдхэбэрндэ гараһан уладууд бэшэ,
Тэсэмгэй хагуугаар
жагсаалда ябаһаар түүхэдэ оронхой.
Арадай партиин
ухаан бодолынь бололсоо тэдэнэр,
Арадай партиин
улаан зүрхэниинь бололсоо тэдэнэр,
Арадай партиин
ара нюрганиинь бололсоо тэдэнэр,
Арадай партиин
баруун гарынь бололсоо тэдэнэр.
Эдир сүхэбаатаршуулай
тангариг соо нэрэнь соностоно,
Энгэй талада долгилһон
тарян соо дүрэнь харагдана.
Арбан дабхар барилгын
һуури табсанда оролсоно,
Алас холые зориһон
ухаан эрдэмэй жэгүүр бололсоно.
Аяар тэрэ ООН-ой
үндэр ендэртэ гаралсана,
Алтан соёмбото
улаан, хүхэ туг болон далбалсана.

Чимит-Рэгзэн НАМЖИЛОВ.

ТҮРҮҮШЫН ҮДЭРҺӨӨ УРАГШАТАЙГААР

[Б]уряадай эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүдэлмэрилэгшэд арбан нэгэдэхи табан жэлэй хоёр жэлэй түсэбые [амж]алтатайгаар дүүргэбэ. Хүдөөгэй хүн зондо эд бараа [худ]алдаха түсэб 101,1 процент дүүргэгдээ гэхэ гү, али [...] миллион 845 мянган түхэригэй эд бараан түсэбһөө [д]үүр худалдагдаба. Энэ хугасаа соо эд бараа худалдалгын хэмжээн хоёр жэлэй туршада 11,7 процентээр [ург]аа.

Үнгэрэгшэ жэлэй түсэб мүн лэ урагшатайгаар дүүргэгдээ. 1981 онтой сасуулбал, хүдөөгэй ажалшадта худалдаһан эд бараанай хэмжээн 4,2 процентээр ургаа.

[С]ССР-эй, мүн Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 [жэ]лэй ойдо зорюулан, худалдаа наймаанай организацинуудай, бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй дунда дэлгэрһэн социали[с] мүрысөөндэ Бэшүүрэй, Зэдын райсоюзуудай, Кабанскын, Хлагтын, Хурамхаанай, Ахын, Советскэ райпогой коллективүүд үнгэрэгшэ жэлэйнгээ түсэбүүдые холо үлүүлэн дүүргэһэн байна. Тиихэдэ хүдөөгэй худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда үнгэрэгшэ жэлдэ социалис мүрысөөе үүсхэһэн Баргажанай райпогой хүдэлмэрилэгшэд абаһан социалис уялгануудаа нэрэтэй солотойгоор дүүргээ.

Гэхэтэй хамта Сэлэнгын райпотребсоюзай, Хойто-Байгалай райпогой коллективүүд үнгэрэгшэ жэлэйнгээ түсэбүүдые дүүргэжэ шадаагүй.

Манай республикын худалдаа - наймаанай хүдэлмэрилэгшэд арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлэй түсэбые түрүүшын үдэрнүүдһээ амжалтатайгаар дүүргэхээр зэһэнхэй.

М. МАТВЕЕВА,
Буркоопсоюзай түсэблэлгын-экономическа таһагай начальник.

Хилын саанаһаа — ТАСС АПН

АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ ХАНГАХА

[Я]дерна буу зэбсэггүй зо[н]е Европодо байгуулха ту[хай] Швециин дурадхалда [Со]вет талын үгэһэн харюу [ол]ихэйн олониитын анхарал [та]тажа, һонирхол үүсхэжэ [ба]йна. Советскэ Союз эб [на]йрамдал хангаха хэлбэри[гү]й хүсэл эрмэлзэлтэй байһаа элирхэйлэн мэдүүлнэ, [Ев]рободо эб найрамдал ба [аю]улгүй байдал хангаха, тактическа, мүн дундуур зайда [хэ]рэглэгдэхэ ядерна буу зэб[сэг]һээ бүхы түбиие зансуулха талаар бүтэмжэтэй һайн [ху]сэлэл оролдолгонуудые [гар]гана гэжэ хэдэ хэдэн оро[нуу]дай гүрэнэй ажал ябуу[лаг]шад, олониитын дунда мэ[д]эсэлнүүдые дэлгэрүүлэн та[р]адаг хэрэгсэлнүүд тэмдэг[лэ]нэ.

[Ш]вециин дурадхалда Со[ве]тскэ Союзай ямараар хан[ж]а байһан тухай ТАСС-ай [м]эдээсэл дотор найруулагда[һа]н хараа бодолые Швециин [пр]емьер-министр У. Пальме [ш]энжэлэн тайлбарилхадаа, «СССР-эй харюу һонирхолтой, энэ дурадхалда тэрэнэй һайнаар хандажа байһыень элирхэйлэн харуулна» гэжэ мэдүүлээ. Советскэ Союзай оруулһан дурадхалнууд хөөрэлдөөнүүдэй темэ болохо ёһотой гэжэ У. Пальме хэлэбэ.

Бүхы газар дайдаяа нимэ зонодо оруулха зорилготойгоор адли тэгшэ эрхын, аюулгүй байдалай гол ёһонуудые хараада абажа, Түбэй Европодо ядерна буу зэбсэггүй зоно байгуулхаар бэлэн байһан тухайдаа ГДР мэдүүлнэ гэжэ ГДР-эй правительствын Швециин правительствада эльгээһэн ного дотор хэлэгдэнэ. Европодо ядерна буу зэбсэгүүдые хорообхын, эсэстээ тэрэнние гүйсэд дүүрэнээр усадхахын тула бүхы хүсэлэл оролдолгонуудые гаргаха шухала гээд ното дотор заагдана.

Советскэ Союзай һанамжын ёһоор, ядерна буу зэбсэггүй зоные Европодо байгуулга ядерна буу зэбсэгтэй гүрэнүүдэй хёмороо зүришэлдөөе һулаарууулха байна гэжэ Чехословакиин «Руде право» газетэ бэшэнэ.

Буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар Советскэ Союз шэнэ гүнзэгы удхатай үүсхэл эдэбхи гаргаба гэжэ Англиин «Гардиан» газетэ тэмдэглэнэ. Газетын һанамжын ёһоор, совет дурадхалай НАТО-гай оронуудта үнгэргэгдэһэн хөөрэлдөөнүүд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ байһаниинь арсашагүй.

«Вашингтон пост» газетэ иигэжэ бэшэнэ: Түбэй Европодо Варшавска Договорто хабаададаг оронуудай, НАТО-гай гэшүүн-гүрэнүүдэй хоорондохи хилые зубшуулан наада захань 500 километр үргэнтэй ядерна буу зэбсэггүй зурууд газар бии болгохые Советскэ Союз дурадхана.

Швециин дурадхалда Советскэ Союзай үгэһэн бүтэмжэтэй һайн харюуе Францын «Юманите», Лондоной «Таймс», Италиин «Республика» газетэнүүд, Австриин АПА гэдэг информационно агентство шэнжэлэн тайлбарилна.

ЭНЭДХЭГ АРАДАЙ НАЦИОНАЛЬНА ҺАЙНДЭР

ДЕЛИ. Индиин олон миллион арад түмэн национальна һайндэрөө—республикын үдэрые баярай оршон байдалда тэмдэглэбэ. Индиин бүхы хото городуудай, һуурин тосхонуудай үйлсэ, талмайнууд һайндэрэйхэеэр шэмэглэгдэнхэй. Хаа хаанагүй баяр жабхалангай оршон байдалтай.

Республикын үдэртэй дашарамдуулан, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Индиин хүтэлбэрилэгшэдтэ эльгээһэн амаршалгые түбэй бүхы газетэнүүд толилһон байна.

Эртэ үглөөнһөө хойшо Делиин олон зуугаад мянган хүн зон, нииислэл хотын айлшад түбэй гудамжа — Радж Патх тээшэ ошоһон байгаа. Эндэ сэрэгэй парад болон һайндэрэй жагсаал болобо.

Һурагшад болон спортсменүүдэй жагсаалнуудые, оркестрнүүдые, олон үндэһэ яһатаннаа бүридэдэг Индиин элдэб штадуудай болон союзна газар нютагуудай хатарай коллективүүдые суглаагшад нэрьемэ альга ташалгаар, үреэлэй үгэнүүдээр угтаһан байгаа. Гоё һайханаар шэмэглэгдэһэн панно болон платформонууд республикын мүнөөнэй байдал тухай, энэдхэг арадай баян түүхэ ба соёл тухай хөөрэнэ.

Индиин президент Заил Сингх парадые угтан абаба. Премьер-министр И. Ганди, правительствын гэшүүд, олон тоото гадаадын айлшад парадта хабаадалсаһан байгаа. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, эрдэм, техникын талаар СССР-эй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ Г. И. Марчук түрүүтэй Совет делегаци тэдэнэй дунда байлсаба.

Индиин Республикые соносхоһон Конституциин баталагдан абтаһанһаа хойшо үнгэрһэн 33 жэлэй хугасаа соо энэ орон бүхы асуудалнуудаар ехэ амжалтануудые туйлаа. Британиин империин колони байһанаа индустриально-аграрна гүрэн болотороо урган хүгжөө.

Мүнөө Инди уласхоорондын оршом соо ехэ нэрэ хүндэтэй юм. Тэрэ ямаршье бүлэглэлдэ хабаададаггүйшүүлэй хүдэлөөнэй түрүү ехэ гүрэнүүдэй нэгэниинь болоно.

ЗҮБЛӨӨН НЭЭГДЭБЭ

[А]ДЕН. 16 араб оронтой [ба]и болон Африкын арадуу[да]й һаналаа нэгэдэлгын национальна комитедүүдэй зүблөөн эндэ нээгдэбэ. США-[ги]й дэмжэлгэтэйгээр Ливан-[д]а Израилиин үүдхэһэн [эз]эрхэг түримхэй ябуулгануудай хойшолонгуудые усадхан зайсуулха, Дунда ба Дүтын Зүүн зүтэ сэрэгэй-политическэ зонхилолго тогтоохо[ба]эн Вашингтоной түсэбүүдые буруу һүргэхэ талаар [ябуу]лгүүлэгдэһэн тодорхой [яб]уулганудта үргэн олониитые элсүүлэн хабаадуулха [асу]удалнуудые уулзалгада ха[баа]дагшад зүбшэн хэлсэнэ.

Ази болон Африкын арадуудай һаналаа нэгэдэлгын [э]мхиин генеральна секретарь Нури Абдель Раззак зүблөөн дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Израилиин эзэрхэг түримхэй ябуулгануудта, энэ районой хэрэгүүдтэ империализмын хамааралсалгада эсэргүү тэмсэлдэ араб оронуудай ябуулгануудай нэгэдэлые хангахын тула национально-демократическа эмхинүүд, түрүү үзэлтэй олониитэ шухала үүргэ дүүргэнэ гэжэ тэмдэглээ.

Палестиные сүлөөлхэ эмхиин гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ Я. Арафат үгэ хэлэхэдээ, Израилиин ба тэрэнниие дэмжэн харгалзадаг американ империализмда эсэргүү тэмсэлээ Палестинын эсэргүүсэлтын хүдэлөөе үргэлжэлүүлхээр шиидэнхэй гэжэ батална.

Палестинын араб арадай тэмсэлэй хэрэгтэ, бүхы араб арадуудай национально-сүлөөрэлгын хэрэгтэ Советскэ Союзай үзүүлжэ байдаг али бүхы туһаламжада ООП-ой гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ үндэр сэгнэлтэ үгэбэ.

ДҮТЫН ЗҮҮН ЗҮГТЭХИ БАЙДАЛЫЕ ДАРЫ ШИИДХЭХЫН ТҮЛӨӨ

НЬЮ-ЙОРК. 1983 ондо Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые дары түргөөр шиидхэхын түлөө уласхоорондын эмхиин тэмсэлые нилээд үргэдхэхэ шухала байна гэжэ палестин арадай үндэһэн эрхэнүүдые бэелүүлхын түлөө ООН-ой комитедэй заседанида хабаадагшад мэдүүлбэ. Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые үнэн зүбөөр гуримшуулан шиидхэхые буруушаажа байһанаа США болон Израиль үшөө дахин элирхэйлэн харуулна.

Палестинын асуудал комитедэй гол анхаралда ходоо байдаг юм гэжэ Палестиные сүлөөлхэ эмхиһээ ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ З. Л. Терази заседани дээрэ тэмдэглээ. Гэбэшье мүнөө тэрэнэй ажал ябуулгын удха шанар хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ байна. Израилиин эзэрхэг түримхэйшүүл Ливанай газар дайдын горитой ехэ хубиие булимтаран эзэмдэхэһээ гадна, Сабра болон Шатиладахи зэрлиг муухай ябуулганудтал адли һүрөөтэ гэмтэ хэрэгүүдые үүдхэнэ.

Израиль хаа хаанагүй палестин арадай эрхэнүүдтэ убайгүйгөөр добтолжо, булимтаран эзэмдэһэн газар нютагуудтаа һуурин хүн зониие хайра гамгүйгөөр хашана, харшална, алана, хюдана гэжэ З. Л. Терази тэмдэглээ. Энээнһээ уламжалан, комитет тон шиидхэхы шанга хэмжээнүүдые абаха зэргэтэй.

Голанска гүбээнүүд шадар шахардуу шанга байдалтай болоо гэжэ Сириһээ ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ мэдээсэнэ.

АЛБАНАЙ ХЭРЭГЭЭР ЕРЭБЭ

ВАШИНГТОН. ФРГ-гэй [г]адаадын хэрэгүүдэй министр [Г]-Д. Геншер хоёр үдэрэй [у]ани ёһоной албанай хэрэгээр эндэ ерэбэ. Тэрэ США-[г]ай гүрэнэй секретарь Дж. Шульцтай хөөрэлдөөнүүдые [хэ]һэн байгаа.

Гүрэнэй департаментын түлөөлэгшэдэй мэдээсэһэнэй ёһоор, уулзалгын үедэ хоёр талын харилсаанай асуудалнууд, мүн дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ ракетно - ядерна шэнэ буу зэбсэгүүдые ФРГ-дэ, Баруун Европын бусад хэдэ хэдэн оронуудта тараан тодхохо түсэбүүд зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

Баруун Германиин ДДП гэжэ агентствын Вашингтонһоо дамжуулһанай ёһоор, «президент Р. Рейганэй «нулевой вариантые» федеральна правительство дэмжэнэ» гэжэ Геншер американ гадаадын политическэ албан зургаанай толгойлогшые найдуулба. «Нулевой вариант» гэдэгэй ёһоор, Советскэ Союзай гансаараа буу зэбсэгүүдээ хуряаха, США СССР-нээ сэрэгэй булюу хүсэтэй болохо байна.

ФРГ-дэ дайн дажарта эсэргүү хүдэлөөнэй улам ургэдэжэ байһан ушараар Вашингтоной һанаата болоҗо байһыень һамааруулхые Баруун Германиин министр али болохоор оролдоһон байгаа. Оронойнгоо хүн зоной буруушаажа байгаашье һаань, дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ ядерна шэнэ ракетэнүүдые Баруун Германиин газар дээрэ тодхон табихые зүбшөөжэ байһанаа Геншер хөөрэлдөөнэй үедэ мэдүүлбэ.

Социалис оронуудаар

Хүдөөгэй ажалшадай амжалта

УЛААН-БААТАР. Арадай Монголой мал ажал эрхилдэг түрүү районуудай нэгэн —Баян-Хонгорой хүдөөгэй ажалшад үнгэрһэн жэлдэ ажалай ехэ амжалтануудые туйлаһан байна. Долоодохи табан жэлэй хоёрдохи жэлэй даабаринуудые болгорһоонь урид дүүргэхын түлөө хүдөө ажахын нэгэдэлнүүдэй дунда үргэнөөр дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй ашаар эндэ ниитын малай тоо толгой 50 мянга шахуугаар олон болоо. Энэ амжалтаяа бүри батадхахын тула аймагай ажалшад байгша ондо 700 мянга гаран залуу мал гарза хоролтогүйгөөр тэнжээхые шиидээ. Энэнь түсэбтэ даабариһаа нилээд ехэ юм.

(ТАСС).

ЛНДР. Лаосто национально-демократическа революциин илан мандахаһаа урагша, 1975 он хүрэтэр бүхы зонойнь 97 процентнь үзэг бэшэг мэдэхэгүй байһан юм. Мүнөө үедэ республикын арадай гэгээрэлдэ горитойхон хубилалтанууд болонхой — бүхы үхибүүд һурана, орон дотор дээдэ 3 һургуулинууд, 19 техникумүүд, мэргэжэл олгодог техническэ училищинууд хүдэлнэ. 1981—1982 онуудай һуралсалай жэлнүүдтэ эндэ 20 мянга гаран хүбүүд, басагад һураа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Вьентьянай медицинскэ институдай студентнэр хэшээлдээ.

ТАСС-ай фотохронико.

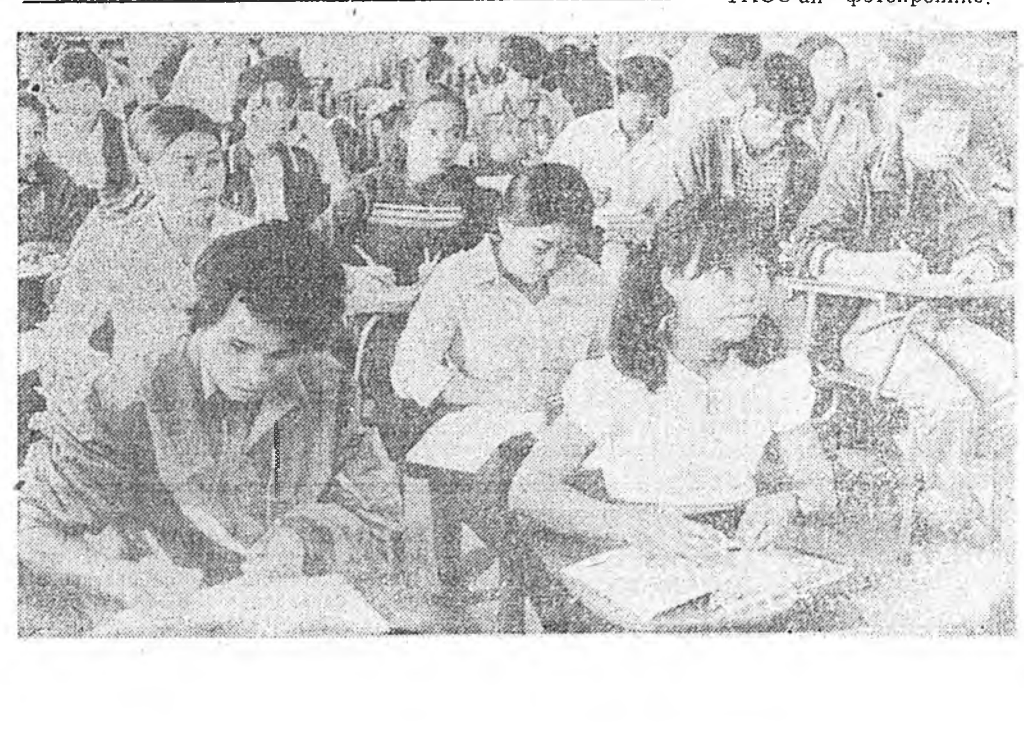

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ hОНИН

ДҮНГҮҮД СОГСОЛОГДОБО

Ниитын журам шангадхаха хэрэгтэ арадай hайн дуранай дружинанууд нилээд ехэ үүргэ дүүргэдэг. Манай республикын хото хүдөө нютагууда үнгэрэгшэ жэлдэ 1759 hайн дуранай дружинанууд эдэбхитэй ажал ябуулаа, тэдэнэй жагсаалда 48 мянга гаран гэшүүд тоологдоно. Дружиннигуудай тоо урда жэлнүүдтэ орходоо нилээд олошороо, тэдэнэй дунда коммунистнууд, комсомолшууд, ажалай түрүүшүүл оролсоно. Үдэр бүри дунда зэргээр 966 дружиннигууд ниитын журам сахиха мэрид гарадаг байха юм.

Гэмтэ ябадал гаргаха, ниитын журам эбдэхэ ушарнуудые hэргылхэ талаар Улаан-Үдын Советскэ, Железнодорожно районуудай, мүн Захааминай, Сэлэнгын районуудай дружинанууд hайн дүнгүүдые туйлаба.

Арадай hайн дуранай дружинануудай республиканска штабай ээлжээтэ заседани hаяхан болоժо, дружинануудай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ илагшадые тодоруулба. Нэгэдэхи hуури Советскэ районой ниитын журам сахигшад эзэлжэ, дамжуулгын Улаан туг-та, мүнгэн шанда хүртэбэ. Хоёрдохи, гурбадахи hууринуудые эзэлhэн Захааминай, Сэлэнгын районуудай дружиннигууд мүн лэ мүнгэн шанда хүртэбэ. Тэрэшэлэн Зэдын, Хойто-Байгалай, Баргазинай районуудай арадай hайн дуранай дружинанууд үнгэрһэн жэлдэ [illegible] нилээд эдэбхитэй [illegible] лээ гэжэ штаб тэмдэглэбэ.

Харин Мухар-Шэбэрэй, Улаан-Үдын, Хяагтын районуудай арадай дружинанууд бүхы арга боломжонуудаа элсүүлжэ шадаагүй гэжэ штабай заседани дээрэ тэмдэглэгдэв.

Байгша оной февралиин 8-да арадай hайн дуранай дружинануудай тулалагшадай республиканска слёт зарлаха гэжэ штаб шиидхэбэ.

Манай корр.

ЮРЫН МЭРГЭЖЭЛТЭЙ ХҮН

УРАН НАРИН ШАДАБАРИТАЙ

Улаан-Үдын госпромхозой коллектив үнгэрһэн жэлэйнгээ түсэбые hайнаар дүүргэһэн юм. Таксидермическэ гол цехүүдэйнь нэгэн болоно. Эндэ ан гүрөөhэн, шубуу шонхорой гадаада түхэл янзань тэрэ зандань үлөөн, элдэб дүрсэнүүд хэгдэдэг юм. Тиин эдэ бүтээлнүүдые музейнүүд, hургуулинуудай коллективүүд, хүн зон ехэл дуратайгаар худалдан абадаг. Эдэмнэй хадаа дурасхаалай hайн бэлэг болодог шуу.

Томо ангуудай дүрсэнүүдые бүтээлгэдэ Николай Иванович Хазагаев онсо дүйтэй. Тэрэ Улаан-Үдын госпромхозой байгуулагдаhан үеhөө хүдэлнэ, ажалай ветеран юм. Наhанайнгаа амаралтада гарабашье, нэгэ дадаhан ажалаа орхёогүй, уран шадабарияа хэрэглэhээр. Үниншье, дүй дуршалтай мэргэжэлтэнэй хажууда комсомолец Сергей Имеев оролдосотойгоор хүдэлнэ. Хэлэhэн үгэдөө хүрэдэг, бүхы даабаряа саг болзортонь дүүргэдэг, ниитын ажабайдалда эдэбхитэй хабаададаг тула Сергей госпромхозой комсомолой организациин секретаряар hунгагдаhан.

Ниислэл хотынгоо үйлсэ гудамжануудаар ябаа hаа, Ербановай нэрэмжэтэ үйлсэдэхи зоомагазинда заатагүй ороорой. Тэндэ элдэб шубуудай, сахалиин, хэрсагын, элдэб ангуудай, тэрэ тоодо хэрмэнэй, hолонгын, бусадшье дүрсэнүүд табигдаhан байдаг. Ангууд гадаада түхэлөө, амидынгаа шэнжэ шанарые тэрэ зандань үлөөhэн мэтэ харагдадаг. Иимэ болгохын тула мастер-таксидермистнүүд үнэн зүрхэнэй оролдолго гаргана бшуу. Тэрэ тоодо Федосья Трифоновна Коршунова, Ольга Кузминична Альфер, Елена Дмитриевна Загузина гэгшэдые абаhаар дурдамаар.

Гэхэhээ гадна малгайнуудые оёдог цехые байгуулгада Дулма Балдановна Будажапова онсо габьятай юм. Анхан түрүүн тэрэ тусхай захилай ёhоор гэртээ ажал хэдэг байhан, харин мүнөө оёдолшод hаруул уужам байрада оронхой, ажаллахада тааруу эрхэ байдалтай болонхой. Коммунис ажалай ударник Долгор Тубановна Батуева, юhэдэхи, арбадахи табан жэлнүүдэй ударник Тамара Сергеевна Помазкина гэгшэд hайн шанартайгаар оёдолоо хэдэгээрээ коллектив соогоо мэдээжэ болонхой. Арhан доторто сабхи үмдэхэ дуратайшуулай захилаар элдэб янзын гутал оёгдодог. Мастернууд Иван Евстигнеевич Зайцев, Шугжазт Тимурович Аскеров, Дондок Будаевич Мункуев гэгшэд захилшадай, худалдан абагшадай hайшаалда хүртэдэг.

М. СУТУРИН.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Ф. Т. Коршунова (түрүүшын зураг), Н. И. Хазагаев ажалдаа.

Авторай фото.

Н. ПЕТРОВОЙ ДУРАСХААЛДА

Шулуутайн [illegible]нда hургуулиин 4-дэхи классай hурагшад Н. Петровой [illegible] отряд гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө 1973 ондо ажал ябуулжа эхилhэн юм. Ленинэй ордено [illegible] барилгын заводой музей [illegible] хараха, [illegible] Мария Захаровнатай танилсаха [illegible].

Улаан-Үдэ ерэжэ, Мария Захаровнатай уулзахынгаа урда тэдэнэр отрядай сбор үнгэргөө. hурагшад Николайн ажабайдалтай дүтөөр танилсаhан. hуралсал, журам сахилга, номуудта гамтайгаар хандалга хараада абтаа. Тус отряд Н. Петровой нэрэ зүүхэ үедөө эрхимүүдэй эрхим гэhэн тоодо ороод байгаа. Мария Захаровна үхибүүдтэй уулзахадаа, тэдэнэй амжалтада үнэн зүрхэнhөө баясажа, саашадаашье хүбүүнэйнгээ нэрэеэ алдангүй ябахыень үреэгээ.

Мүнөө үхибүүд геройн эхэтэй саг үргэлжэ бэшэлсэдэг. hургуулиин хизаар ороноо шэнжэлгын музей соо Н. Петровой ажабайдалда зорюулагдаhан материалнууд суглуулагданхай, хадагалагдажа байдаг.

Загарайн район. Л. ВИЛЬМОВА.

Ниитын малай үбэлжэлгэ мүнөө түлэг дундаа. «Дружба» колхозой соёлой байшангай, библиотекын болон фельдшерскэ пунктын хүдэлмэрилэгшэд соёлой талаар хэмжээ ябуулгануудые малшадай дунда эдэбхи ехэтэйгээр ябуулна. Комсорг Елена Новокрещеных гэгшын үүсхэлээр нэгэдэмэл агитбригада байгуулагдажа, Хуурай Голhоо Галина, Николай, Наталья Сафоновууд, Ара болон Дунда Хэрээтэhээ Екатерина, Галина Дармаеванууд, Рыгзема Садиева, Ольга Перфильева, Валентина Кузнецова гэгшэд ниитын хүдэлмэридэ үүсхэл ехэтэйгээр хабаадалсана. Эгэшэ дүү Екатерина, Галина Дармаеванууд «Буряадай АССР-эй байгуулагдаhаар 60 жэлэй ой», «Николай Дамдиновай зохёохы хүдэлмэри» гэhэн hонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үнгэргөө. Хөөрэлдөөнүүдэй удаа агитбри-

ЭДЭБХИТЭЙ ХҮДЭЛНЭ

гадын артистнууд дуунуудые, ажалай түрүүшүүл тухай частушкануудые гүйсэдхэжэ, ород болон буряад поэдүүдэй шүлэгүүдые уншажа, нютагайнгаа малшадые баясуулна. Тэрэшэлэн медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд Ольга Новокрещеных Балмасу Эмиргенова хоёр санбюллетень гаргажа, «Элүүр энхын» булангуудые hэргээгээд, малшадай элүүр энхые, мүн лэ ариг сэбэрые шалганад.

Агитбригада мүнөө шэнэ программа бэлдээд, Еланиин шубуунай фабрика, тэрээндэ дүтэхэнэ үбэлжэдэг малшадта ошохо ээлжээтэ аяншалгадаа түхеэржэ байнхай.

В. БОРИСОВ.
Бэшүүрэй район.

МУХАР-ШЭБЭРЭЙ РАЙОНДО

«ХУhАХАНДА» ХҮХЮУТЭЙ

Шаралдай hууринай «Хуhахан» гэhэн хүүгэдэй саадай коллектив СССР-эй 60 жэлэй ойе угтуулан дэлгэрhэн мүрысөөндэ илажа, район доторoo түрүү hуури эзэлбэ. 121 үхибүүн энэ сад-яслида ябадаг. 23 жэлэй туршада багшаар хүдэлhэн Галина Иосифовна Максимова саадые даадаг юм. Улаан-Үдын багшанарай училищи дүүргэhэнэй удаа 10 жэлэй туршада хүдэлжэ байhан Надежда Михайловна Павлуцкая бэлэдхэлэй бүлэгэй 37 хүүгэдые hурган хүмүүжүүлдэг юм. 3—4-тэй үхибүүдэй бүлэг дүй дүршэлтэй хүмүүжүүлэгшэ Л. И. Яковлевада даалгагданхай.

Үнгэрhэн жэлэй дүнгүүдээр тус саадай коллективтэ партиин райкомой, райгүйсэдкомой, дамжуулгын Улаан туг барюулагдаа. Хоёр дабхар, сагаан сэмсэгэр байшангай бишыхан эзэд—багашуул налгай урин хүмүүжүүлэгшэдэй харууhан доро жаргалтай хүхюунээр сагаа үнгэргэнэ.

В. ШИРДАРМАЕВ.

ТАЙЛБАРИЛАН ОЙЛГУУЛНА

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 оной) Пленумэй шиидхэбэринүүдые олоной дунда тайлбарилан ойлгуулха хэрэгтэ соёлшод ехэ хубитаяа оруулна. Жэшээлхэдэ, «Эрдэм» совхозой соёлшод, лекторнууд малшадые комплексно аргаар хангалгые hайжаруулхын түлөө оролдоно.

Г. Г. Конноновагай, Н. О. Ивановагай хүтэлбэрилдэг агитбригадын гэшүүд мүнөө hү hаалиин фермэнүүдтэ, хонинoй отарануудта хүрэhөөр.

Ю. ФОКИН.

ШУБУУДЫЕ ХАРУУhАЛНА

Манай станцида ябадаг үхибүүд үбэлэй шэмэрүүн сагта жэгүүр далита шубуудые хооллуулна. Тааруухан тэбшэнүүдые дархалаад, хилээмэнэй бутардаhа, эдеэ хоолой үлэгдэл шубуудта үгэнэ. Тиихэдээ тэдэнэр шубуудай амидарал тухай мэдэсээ үргэдхэнэ.

hургуулиин дэргэдэхи участогуудта, гэрэйнгээ газаа, городой сквер болон паркнуудта шубуудай хооллохо тэбшэнүүдые дархалан тодхохо хэрэгтэй. Байгаали хамгаалгын кружогойхид — эдиршүүдэй бэлдэhэн хоолые гулабхаа, борбилоо, шаазгай, турлааг, хүхэ буханууд ниидэн ерэжэ эдинэ. Манай эндэ ажамидардаг шубууд тусхай дэбтэр соо бүридхэлдэ абтадаг. Элдэб ургамалай, үлтэнэгэй үрэhэн бүри дулаан сагhаа бэлэдхэгдэдэг. Жэгүүртэнэй ханинар мүнөө шубуудай хооллолго тухай ажаглалтануудаа тусхай дэбтэр соо бэшэжэ абадаг, ханын hонинуудые гаргадаг юм.

М. БУЛДАКОВ,
эдир натуралистнуудай республиканска станциин методист.

НААДАНДА ХАБААДАГШАДТА

Улаан-Үдэдэ, Закаменск хотодо, Кабанскда, Зэдын районой Петропавловкада, Хойто-Байгалай районой Северобайкальскда, Шэнэ-Уоян, Кичерэ hууринуудта ажаhуугшад «Спринтын» тиражгүй лотерейн наадаанда 1983 оной январь hараhаа хабаадалсаба. «Спринтын» лотерейн биледүүд сери бүхэндөө 2 миллионоор гаргагдадаг юм.

«Спринт» — мүнгэ-зөөритэ лотерейн наадан. 1 түхэригhөө 5 мянган түхэриг хүрэтэр мүнгэн шүүбэриhээ эхилээд, автомашинанууд хүрэтэр шүүбэри бии. «Волга ГАЗ-24», «Жигули ВАЗ—2102», «Жигули ВАЗ—2105», «Жигули ВАЗ—21011», «Москвич—412-ИЭ», «Запорожец—968-М», мүн «Днепр—МТ-10-36», «Урал М-67-36» «Урал—М-67-36», «Иж—Юпитер 3-02 К» түхэлэй мотоциклнууд шүүбэридэ оролсодог юм.

Энэ сериин биледүүд манай республикада тараагдадаг. Тиимэhээ гансал Буряадаймнай ажалшад бүхы шүүбэри абаха болоно бшуу.

Улаан-Үдэдэ ажаhуудаг Д. гэгшэ түрүүшын томо шүүбэри — «Жигули ВАЗ—2105» түхэлэй автомобиль шүүхэ аза талаанда хүртэбэ. «Спринт» нааданhаа гадна, «49-hөө 6-ень», «36-hаа 5-ень» гэhэн «Спортлотогой» наадаанда ехэ шүүбэридэ хүртэжэ боломоор. 1982 ондо «Спортлотогой» 275 мянган түхэриг сэнтэй билеүүд республика дотор тараагдаhан. Нёдондо «Спортлото» наадагшадта 155,5 мянган түхэриг түлэгдөө hэн.

Спортивна лотерейн билеүүдые тараалгаhаа орохо олзо оршын табадахи хуби 1981 оной январьhаа республикадамнай үлөөгдэдэг болоо. Физкультура ба спортые хүгжөөлгэдэ, спортивна түхеэрэлгэнүүдые барилгада энэ мүнгэн hомологдодог.

А. ИЛЬИНА,
«Спортлотогой» республиканска управлениин ахалагша инструктор.

Транспортын хэрэгсэлнүүдые бүридхэлдэ абаха, шэнээр бүридхэн бэшэхэ, шалгалтануудые абаха, жолоошоной үнэмшэлгэ hэлгэхэ гэхэ мэтэ хүдэлмэреэ аша үрэтэйгөөр эмхидхэхын тула Буряадай АССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын гүрэнэй автоинспекциин бүридхэлэй-шалгалтын отделени 1983 оной февралиин 1-hээ сагай шэнэ гуримда оробо. Тиихэдэ Сэлэнгын, Кабанскын райгүйсэдкомуудай дотоодын хэрэгүүдэй таhагай районууд хоорондын бүридхэлэй-шалгалтын отделенинүүд февраль hарын эхинhээ мүн лэ иимэ гуримаар хүдэлжэ эхилхэ гэбэл:

Вторнигой, четвергын үдэрнүүдтэ—12.00-hоо 21.00 час болотор.

СОНОСХОЛ

Средагай, пятницын үдэрнүүдтэ — 9.00-hөө 18.00 болотор.

Субботын үдэр—8.00-hаа 16 час 45 мин. болотор.

Буряадай АССР-эй МВД-гэй гүрэнэй автоинспекци.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Январиин 30-hаа февралиин 5 хүрэтэр

ВОСКРЕСЕНИ, 30

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.35 — Зарядкадаа зогсогты!» 9.50 — «Булаг». 10.30—«Будильник». 11.00 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!» 12.00 — «Элүүр энхэ байлга» — эрдэм дэлгэрүүлгын программа. 12.55 — «Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ дамжуулга. 13.15 — «Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 14.15 — «Хүгжэмтэ киоск». 14.45 — «И с вами снова я...» — телевизионно уран hайханай фильм. 16.00 — Конькигаар урилдалгаар Европын чемпионат. Эрэшүүл. Голландиhаа дамжуулагдаха. 16.30 — «Танай бэшэгүүдээр»—хүгжэмтэ дамжуулга. 17.15 — «Футболой шэнжэлэл». 17.45 — 18.00 — Забhарлалга. 18.00 — «Уран зураашад тухай хөөрөөн». 19.00 — «Уласхоорондын hонин». 19.45 — «Первая Бастилия» — уран hайханай фильм. 21.00 — «Аяншалагшадай клуб». 22.00 — «Время». 22.35 — «Жду тебя, мама» — баримтата фильм. 22.45 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. ЦСКА — «Динамо» (М). (2-дохи ба 3-дахи үенүүд). Забhарлалгынь үедэ — «Хэрбээ элүүр энхэ ябаха гэбэл!» 00.15 — Шэнэ hонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 12.40 — «Буряад хэлэнэй хэшээл» (1983 оной январиин 29-нэй дамжуулга дабтагдаха). 13.00 — «Дикая охота короля Стаха» — уран hайханай фильм (1-дэхи ба 2-дохи серинүүд).

Москва. 15.20 — «От чего кошку назвали кошкой» — мультфильм. 15.30 — «Пламя Ольстера» — телевизионн римтата фильм. 16.20 — тоХондо айлшаар». «При чения Буратино» (2-дох ри). 17.30 — «Частушка дабталганууд, гуниг дуу 18.00 — «Рожденная ре цией» — телевизионно серитэй уран hайханай ф «Последняя встреча» — хи фильм. 19.30 — «З Тургенева» — телевизионн римтата фильм. 20.30—«М корреспондентнүүд хөө 21.00 — «Амгалан нойр багашуул!» «Ой соо бо уршагта ябадалнууд». 21. «Композитор Кривелевэй нууд». 21.30 — «Бүгэдэнэ баатай стадион». 22.00 — мя». 22.35 — «Эгле» — визионно уран hайханай ф

ПОНЕДЕЛЬНИК, 31

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». — мэдээсэлэй программа. 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 10.55 — «Онтохондо айлшаар». «Буратинын уршагта ябадалнууд». (2-дохи сери). 12.05 — А. Эшпай. «Хвала свету» — 2-дохи симфони. 12.35 — Шэнэ hонин (12.40 час хүрэтэр). 16.20 — Шэнэ hонин. 16.40 — «Эжын hургуули». 17.10 — Симфоническа хүгжэм.

Улаан-Үдэ. 17.35 — «Саяан» —хүдөөгэй ажалшад тухай дамжуулга. 18.05 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. 18.35 — «Арадай хиналтын экран».

Москва. 19.05 — Сталинградтахи байлдаанай 40 жэлэй ойдо. «Сталинградцы» — телевизионно баримтата фильм. 20.00 — «Марк Лисянскиин шүлэгүүдээр зохёогдоhон дуунууд». 20.15 — «Ажалаараа нэрэ хүндэтэй». Үйлэдбэриин ба ажалай журамые бэхижүүлхэ талаар МЭЛЗ гэдэг үйлэдбэриин нэгэдэлэй коллективэй дүй дүршэл тухай (нэгэдэхи дамжуулга). 20.50— В. Катаевай «Понедельник — день тяжелый» гэhэн телевизионно зүжэг. 22.00 —«Время». 22.35 — «Камера түби дэлхэйе шэртэнэ». «Фашизм: түүхын hургаалнууд». 23.45— —Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 —Ород хэлэн. 13.30 — «Совет гүрэнэй ба эрхэнүүдэй үндэhэ hуури». 8-дахи класс. «СССР-эй гүрэнэй засагай ба гүрэн түрэ хүтэлбэрилгын органууд. 14.00 — М. Ю. Лермонтов. «Бородино». 14.25 — Байгаали шэнжэлгэ хоёрдохи класс. «Үбэлжэдэг шубууд». 14.45— «Караевай булагууд» — телеочерк. 15.15 — «Мэдэ, шада» — hурагшадта эрдэм дэлгэрүүлгын дамжуулга. 16.00 — В. Астафьев. Зохёолнуудай хуудаhануудаар. 16.45 — «Заповедник на Мокше» — эрдэм-дэлгэрүүлгын фильм. 16.55 — Шэнэ hонин.

Улаан-Үдэ. 17.00 — «Уншалдаа» — үхибүүдтэ зорюулагдаhан дамжуулга. 17.20 —«Талант» — мультфильм.

Москва. 17.35 —«Знание — сила» — эрдэм-дэлгэрүүлгын журнал. 18.20 — Конькигаар урилдалгаар Европын чемпионат. Эрэшүүл. Голлан дамжуулагдаха. 18.50 — раг бүхэндэнь — нарак

Улаан-Үдэ. 19.05 — С холнууд. 19.15 — А. А евэй хүгжэм. 19.50 — Сибирь» — киножурнал. — «Пропагандистнуудта 20.40 — «Бригадна под шэнэ шэнжэнүүд» — очерк.

Москва. 21.00 — «Ам нойрсогты, багашуул!». дитэ экран». 21.15 — хоорондын hонин. 22.00 мя». 22.35 — «Графин Монсоро» — телевизи олон серитэй уран hай фильм (Франци). «Шпаги локурая дама» — 1-дэх ри.

ВТОРНИК, 1

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Чукоткын яhан дээрэ hиилэгшэд» — телевизионно баримтата фильм. 10.05 — В. Катаев. «Понедельник —день тяжелый»— телевизионно зүжэг. 11.15— «Эдиршүүлэй уран бэлиг». Союзна республикануудай хүүгэдэй хүгжэмэй hургуулинуудай hурагшадай концерт. 12.00 — «Секрет фирмы —телевизионно баримтата фильм. 12.30 — Шэнэ hонин (12.35 час хүрэтэр). 16.20 — Шэнэ hонин. 16.40 — «Монгол hайхан орон соогуур» — киноочерк. 17.15 — «Звездочет» — тележурнал.

Улаан-Үдэ. 18.00 — Хүдөөгэй ажалшадта зорюулагдаhан концерт. 18.40 — «Байгал» (буряадаар). 19.10 —Сүхэ-Баатарай түрэhөөр 90 жэлэй ойдо (буряадаар). 19.30 — «Асташова» гэжэ гар табигдаа» — Улаан-Үдын телестудиин очерк.

Москва. 19.45— «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 —Февраль» — кино-зураглал. 20.05 —Доной хасагуудай дуу, хатарай гүрэнэй ансамблиин концерт. 21.00 —«Правда великого народа». «Солдаты Отчизны» — телевизионно баримтата фильм. 22.00 —«Время». — 22.35 — Сталинградтахи байлдаанай 40 жэлэй ойдо. «Есть на Волге утес...» — хүгжэмтэ дамжуулга. 23.45 —«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 —Франц хэлэн. Хоёрдохи жэлээ hуралсажа байгшадта. 13.35— Түүхэ. 8-дахи класс.. «Декабристнуудай восстани». 14.05 — «Шатарай hургуули». Разрядтайшуулай класс. 14.35 — Ботаника. 6-дахи класс. «Сэсэг набшаhата ургамалнууд». 14.55 — «Багшада — хүгжэмэй хэшээл» 5-дахи класс. (1-дэхи дамжуулга). 16.00 — «Такая далекая, близкая Мещера» — эрдэм-дэлгэрүүлгын фильм. 16.10 — Ч. Диккенс. «Ажабайдалай ба зохёохы ажал ябуулгын хуудаhанууд. 16.55 — Шэнэ hонин.

Улаан-Үдэ. 17.00 — Үхибүүдтэ зорюулагдаhан мультфильмнүүдэй программа

Москва. 18.00 — «Д хоногой спорт». 18.30 — най корреспондентнүүд рэнэ». 19.00 — «Бурат выставкэ». 19.30 — «К Ачинска түлишын-элшэ нэй комплексын залуу барилга тухай хөөрөөн

Улаан-Үдэ. 19.45 — холнууд. 19.55 — «Экран жэ телевизионно суглуу ри.

Москва. 21.00 — «А нойрсогты, багашуул!» абгай хөөрэнэ...». 21.15 лоспортоор СССР-эй че нат. Трек дээрэ ури 22.00 —«Время». 22.35 — финя де Монсоро» — визионно олон серитэй hайханай фильм. «Чело черном» — 2-дохи сери

СРЕДА, 2

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Д. Шостакович. «Фортепиано дээрэ наадагдаха 1-дэхи соната. 10.10 — «Время для размышлений» — телевизионно уран hайханай фильм. 11.15 — «Аяншалагшадай клуб». 12.15 — «Сагаан үбэлэй дуунууд». Латвиин телевидени болон радиогой хүүгэдэй дуунай ансамбль гүйсэдхэхэ. 12.35 — Шэнэ hонин. (12.40 час хүрэтэр). 16.10 — Шэнэ hонин. 16.25 —«Сибирский Корчагин» — баримтата фильм. 16.35 — «Шиниин ленинскэ библиотекэ». 17.00 — «В. А. Фаворскиин мастерской соо».

Улаан-Үдэ. 18.00 — Сүхэ-Баатарай түрэhөөр 90 жэлэй ойдо. «Хани барисаанай эшэ үндэhэн». 18.30 — «Байгал».

Москва. 19.00 — «Дохёогоо үгэгты, горнистнууд!». 19.45— «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — «Эрдэм ухаан ба ажабайдал». 20.35 — Сталинградтахи байлдаанай 40 жэлэй ойдо. «Корпус генерала Шубникова» —уран hайханай фильм. 22.00 —«Время». 22.35 — «Согтой хүхюун үхибүүд». 23.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — Немец хэлэн. 13.35 — Юрэнхы биологи. 9-дэхи класс. «Хүгжэлтын гол шэглэлнүүд». 14.05 — «Таанадта, түрэлхид!». 14.35 — Географи. 7-дохи класс. «Карпат. Крым. Кавказ». 15.05 — «Сергей Орловой уран шүлэг». 15.35 — «ПТУ-да ямар мэргэжэлнүүдтэ хайшан гэжэ hургадаг бэ?». 16.05 — Вс. Вишневский. «Оптимистическэ трагеди». 16.50 — Шэнэ hонин.

Улаан-Үдэ. 16.55 — Соносхолнууд. 17.05 — «Процессы и аппараты пищевых производств».

Москва. 18.00 — Арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт (ВНР). 18.30 — гэдэндэ хабаатай стади

Улаан-Үдэ. 19.00 — кутсктелефильм» хару 19.50 —« Таанадта, аг нууд болон политинфор нууд». 20.10 —«Край, ленный в будущее» — тата фильм.

Москва. 21.00 — «А нойрсогты, багашуул!», К дитэ экран». 21.15 — « инструментнүүдэй аялг жэм». (1-дэхи дамжу 22.00 — «Время». 22,35— финя де Монсоро» — визионно олон серитэй hайханай фильм. «Ноч тэ» — 3-дахи сери. Хоккейгээр СССР-эй ч нат. «Динамо» (Ригэ) —

ЧЕТВЕРГ, 3

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40 —Үглөөнэй гимнастика. 9.55— «Дохёогоо үгэгты, горнистнууд!». 10.40—«Впереди—сверхпроводимость»—эрдэм, дэлгэрүүлгын фильм. 10.55—«Корпус генерала Шубникова» — уран hайханай фильм. 12.20—Шэнэ hонин (12.25 час хүрэтэр). 16.05 — Шэнэ hонин. 16.25 — «Шри Ланка—океан соохи арал» — киноочерк. 16.50—Шри Ланкагай Республикын национальна хатарай ансамблиин концерт.

Улаан-Үдэ. 17.20 — «Залуушуулай уран бэлиг» (1983 оной январиин 22-ой дамжуулга дабтагдаха). 17.55—Уласхоорондын шэнжэлэл (буряадаар). 18.10— «Байгал». 18.35—«Эдеэ хоолой программа — ниитэ арадай хэрэг». «Журам—гол зүйл».

Москва. 19.05—«Олон түмэнэй ленинскэ университет». «Гаргаша багатай экономико». Түүхэй эд болон материальна нөөсэнүүдые арьбалалга. 19.35 —«Утренняя музыка»—мультфильм. 19.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 20.00—«Когда рассеиваются туманы лжи» — баримтата фильм. 20.40—Фигурна халтиралгаар Европын чемпионат. Хоёр-хоёрооро халтиралга. ФРГ-hээ дамжуулагдаха. 22.00—«Время». 22.35 —«Чеховтэ аяншалга» гэhэн циклhээ «Знаменитость номер 877»—телефильм. 23.40—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ»

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00——Испан хэлэн. 13.35 — Зоологи. 7-дохи класс. «Жэлэй дүрбэн саг шубуудай амидаралда ямараар нүлөөлдэг бэ». 14.00—«Эжын hургуули». 14.30—«Подарки по телефону» — уран hайханай фильм. 16.05—«Совет уран зурагай искусство». П. Корень. 16.50—Шэнэ hонин.

Улаан-Үдэ. 16.55 — «Наймаалагша мэргэжэлтэйб» — киноочерк.

Москва. 17.20—«Согтой хүхюун мүрысөөнүүд». 18.05—Т. Хренниковэй «Любовь за любовь» гэжэ баледэй хүг хэhэгүүд. 12.35—«Шатара гуули». Сагаан тэргэ.

Улаан-Үдэ. 19.05—Со нууд. 19.15—Телеэкрана жэм. 20.45—«Зүүн Сиби киножурнал.

Москва. 21.00 — «А нойрсогты, багашуул!» кошко с небылицами». —«Хүн ба хуули». 21.4 улетайте, лебеди» — те онно баримтата фильм —«Время». 22.35—«Граф Монсоро»—телевизионн серитэй уран hайханай «Рухнувшие планы» — сери «Лотарингские д —5-дахи сери. 00.35 — спортоор СССР-эй Кубо тэхын түлөө мүрысөө

ПЯТНИЦА, 4

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40 —Үглөөнэй гимнастика. 9.55— Согтой хүхюун мүрысөөнүүд. 10.40—«Начало» — уран hайханай фильм. 12.05 — Грузиин ССР-эй «Имеретия» гэжэ дуу, хатарай ансамблиин концерт. 12.20—Шэнэ hонин (12.25 час хүрэтэр). 16.40—Шэнэ hонин.

Улаан-Үдэ. 17.00 — «Аялга дуунтай уулзалга» (буряадаар). 17.45—«Байгал». 18.15—«Социалис мүрысөөнэй ябаса». «Дүнгүүдые согсолходоо».

Москва. 18.45—«Залуушуулай адресууд». 19.45 — «Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ. 20.05— «Румынитай уулзалга» — телеочерк. 20.30—«Цирк» — уран hайханай фильм. 22.00—«Время». 22.30—Фигурна халтиралгаар Европын чемпионат. Эрэшүүл. ФРГ-hээ дамжуулагдаха. 24.00—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55—Дамжуулгын программа. 13.00—Англи хэлэн. 13.35—Географи. 5-дахи класс. «Гол мүрэнүүд ба нуурнууд». 14.05—Л. Н. Толстой. «Баал нааданай hүүлээр». 14.35 —Түүхэ. 4-дэхи класс. «Түрүүшын табан жэлнүүдэй барилганууд». 15.05—«Витимские берега» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 15.15 — «Великая Отечественная» — киноэпопей. «Битва за Берлин» — 18-дахи фильм. 16.05—И. С. Никитин. Ажабайдалай ба зохёохы ажал ябуулгын хуудаhанууд. 16.55— Шэнэ hонин. 17.00 — Москва шадарай hуурин тосхоной мүнөөнэй байдал ба ерээдүй. 17.30—«Русский сувенир» гэжэ ансамблиин концерт. 17.45 — «Ород хэлэн». 18.15—И. С. Бах «Оркестртэй хамта фортепиано дээрэ наадагдаха ко

Улаан-Үдэ. 18.45 — безопасности не гаран —уран hайханай филь —«Б. Минжилкиев дуу фильм-концерт.

Москва. 21.00 — « нойрсогты, багашуул!», даш и Клякса—весель ники»—мультфильм. 2 «Хүн. Газар. Юртэмсэ» «Время». 22.30—«Граф Монсоро»—телевизионн серитэй уран hайханай «Папоротники Меридо 6-дахи сери. «Запа дохи сери.

СУББОТО, 5

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40 —Үглөөнэй гимнастика. 9.55— «Хэрбээ элүүр энхэ ябаха гэбэл!» физкультурнигуудта зүбшэл. 10.05—«Дэлхэйн арадуудай уран бэлиг». Румыниин арадай искусство. 10.35 — «Спортлотогой» 6-дахи тираж. 10.45—«АБВГДейка...» 11.15 — «Таанадта, түрэлхид!».

Улаан-Үдэ. 11.45—Шэнэ hонин (буряадаар). 11.55—«Горн» —hурагшадта зорюулагдаhан дамжуулга. 12.25—«Олимпионики» — мультфильм.

Москва. 12.45—Кола Бельды Хойто зүгэй арадуудай дуунуудые гүйсэдхэхэ.

Улаан-Үдэ. 13.15 — Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо. «Факел»—залуушуулда зорюулагдаhан программа.

Москва. 13.50—«Улыбка на арене». 14.00 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. «Динамо» (М)—«Спартак». 15.45 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 16.00—«Намтарай эхин. 17.00—«Пойга и лиса», «Наш добрый мастер», «Русские напевы» — мультфильмнүүдэй программа. 17.40 — Фигурна халтиралгаар Европын чемпионат. Эхэнэрнүүд. дамжуулагдаха. 18.45 тическэ шэнжэлэгшэ Бекетовэй хөөрөөн. «Ан амитадай аймаг». «Хани харилсаан». 20.4 тый нянь»—кинокомед —«Время». 22.35—Кар вай «Семь красавец хүгжэмдэ найруулан hан балет-фильм. 24.0 hонин.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда: КПСС-эй ЦК-гай Политбюродо—ТАСС-ай материал. «России ажалай алхамууд» —ТАСС-ай материал. «Горитой нэмэри»—Н. Исаевай статья.

Хоёрдохи хуудаhанда: «Промышленна үндэhэ hуури дээрэ» — В. Хингеловэй статья. «Бултанhаа үнэтэй» —А. Коротаевагай статья.

Гурбадахи хуудаhанда: «Аялга дуун—ажалай хани» —В. Шагжиевай статья. Хилын саанаhаа абтаhан мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуу Нютаг нютагай hонин бэн хүлтэй нүхэр Шелкуновагай стат носхолнууд ба мэдээ

Редактор Р. Б. ГАРМ

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-25, секретарнат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды 2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта —2-69-58, культуры и школ —2-60-21, информации —2-34-05, переводов —2-54-93, писем и селькоров—2-67-21, корректорская—2-35-95, машинное бюро — 2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография ственного комитета Бурятской делам издательств полиграфии ной торговли.
Н-00332. Заказ № 25. Индекс